

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 10. II aastakäik

15. mail 1927

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas	Emk. 250.—
Poolaastas	„ 150.—
Välismaale	„ 500.—
Poolaastas	„ 300.—

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel kella 2—3 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. .	Emk. 4000.—
1/2 „ .	„ 2200.—
1/4 „ .	„ 1200.—
Kaanekülgedel—kokkuleppel	

SISU: Balti riikide tööstus-kaubanduse konverentside sihid ja ülesanded. Tööstuse arendamise ning ühenduste mõju meie kodumaa tööstuslikule tegevusele. Kunstid, selle arendamine ja sissevedu Eesti. Võlgumüümise lõpetamine. Kergendused näitustele Eestis väljapanemiseks toodud välismaa kaupadele. Rahvusvahelise kaubanduskoja konverents Stockholmis. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Majanduslikud teated kodu- ja välismaalt. Uusi seadusi ja määrusi. Arlettevõtete koosolekuid Välisbörssid. Turgude ülevaade. Kaubandused. Tallinna börsi kursisidel.

Balti riikide tööstus-kaubanduse konverentside sihid ja ülesanded.

Eesti kaubandus-tööstuskoja delegatsiooni sõidu puhul Leedusse, mil meie kaubanduse ja tööstuse ringkondi esindajail oli kokkupuutumisi Leedu ning Läti töösturite ja kaupmeestega, tõstis Eesti kaubandus-tööstuskoja esimees härra J. Puhk üles küsimuse Balti riikide tööstus-kaubanduse konverentside korraldamise kohta.

Kuigi Eesti, Läti ja Leedu valitsused juba mõnd aega huvi on tunnud Balti riikide majandusliku lähendamise küsimuse vastu, on selle küsimuse lahendamiseks ära tehtud õieti vähe. Riikidevahelise majandusliku lähenemise eeltingimuseks on ju peamiselt vastavate riikide kaubandus-tööstuslike ringkondade otsekohesed sidemed ja tihe äriline läbikäimine, kuna valitsuste ülesanne on luua õiguslikud tingimused ja maks-panna korraldused, mis kõigiti soodustaksid riikidevahelist kaubandusliku läbikäimise arendamist.

Kahjuks on aga Balti riikide juhtivad poliitikategelased lasknud end seni enamal või vähemal määral mõjutada riiklik-kapitalistlikest või koguni sotsialistlikest ideedest, mis neid juhivad ikka enam riikliku ja kooperatiivliku majapidamise kõigekülge arendamise poole erakapitalist-

liku majanduse kahjuks, mida rõhutakse ülejõukäivate koormatustega, andmata talle vastavaid õigusi.

Kaubandus-tööstuslikud ringkonnad pole aga seni ilmutanud küllaldast organiseerimisvõimet ja mõjukat aktiivsust selleks, et poliitikategelasi ergutada tarvilisel määral arvestama majanduslike jõudude tahteavalduse ja kogemustega, mis peaksid etendama mõjuvat osa Balti riikide majandusliku elu arendamisel.

Tihedam koostöö on tingimata tarviline.

Eesti, Läti ja Leedu, kes üksteisega seotud geograafiliselt ja ühise ajaloolise ning majandusliku minevikuga, kannatavad pea ühevõrra neis riigis majanduse üle valitsema pääsnuud poliitilise ülevõimu all, mille tulemuseks on — kunstlikud tõkked terve ja loomuliku era-ettevõtlikkuse arenemisele, mis omakorda halvab Baltimaade üldist majanduslikku edu.

Kuni püsib selline seisukord, ei ole vähematki lootust majandusliku elu vabanemiseks umbkotist ja kriisidest ega saa olla ka juttu Baltimaade majanduslikust lähenemisest, vaid otse vastupidi — see suurendab paratamatult

nende maade üksteisest eraldumist, soodustades igas neist majandusliku ja ühes seega ka riikliku elu lagunemisprotsessi.

Kirjeldatud hädaohtlikust seisukorrast on vaid üks pääsetee: Baltimaade kaubandus-tööstusliikude ringkondade tugevnemine, nende tähtsuse ja mõju suurendamine poliitilises elus, tugevate ning mõjurikaste majandusliikude koonduste loomine ja nende töö kooskõlastamine.

Pidades silmas Baltimaade ja nende kaubandus-tööstusliikude ringkondade ühiseid sihte ja suuri ülesandeid on tarviline aega viitmata ellu kutsuda ja korraldada Baltimail tegutsevate kaubandus-tööstusliikude organisatsioonide vahel

alaline piisiv koostöö.

Milliseid sihte peab taotlema ülaltähendatud koondus?

Ülesandeid on palju ja ülesseatud üldine eesmärk määrab nad ära. Peatume siinkohal vaid mõne tähtsama juures:

1. Koondus peab esijoones olema abiks sellest osa võtvate riikide kaubandus-tööstusliikudele ringkondadele ühiskondlike ja majanduslike ülesannete selgitamisel ja elluviimisel.

2. Koondus peab püüdma Balti riikide majandusliku lähenemise poole:

a) **kaasaaitamisega praktiliste küsimuste lahendamisel,**

nagu: võistluse kõrvaldamine juhul, kui see võistlus toob kahju kõigile võistlejatele, transporti tingimuste parandamine, eriti laevaliini korraldamise alal Balti riikide vahel, tööstuse ja kaubanduse üksikuil erialadel äriliste koonduste loomine, pankadevaheliste kokkulepete saavutamine, suurte ettevõtete finantseerimine jne., jne.;

b) **riikliku iseloomuga sammude ettevalmistamisega,**

nagu: kaubalepingud, tollitariifid, tolliunioon jne. ning valvamisega nende teostamise üle;

c) **vastastikku informatsiooni korraldamisega kui üldistes nii eriküsimusis.**

3. Koonduse ülesanne on olla ka abiks Balti riikide majandusliku üldsuna määramisel ja selle läbiviimisel rahvusvahelistel majanduskonverentsidel ja nõupidamistel.

Tähendatud koonduse otstarbekohaseimaks vormiks märgitud ülesannete teostamisel osutub Baltimaade kaubanduse ja tööstuse konverents, kus oleks esitatud võimalikult rohkel arvul Baltimail tegutsevaid ühiskondliku iseloomuga kaubandus-tööstuslikke organisatsioone. Konverents peaks astuma kokku vähemalt kord aastas, kuna konverentside vaheajal töötaks konverentsi poolt moodustatud alaline orgaanõukogu, mille juure peaks loodama väiksemaarvuline, kuid aktiivne ja kvalifitseeritud büroo. Konverentsidel arutatakse Balti riikidesse puutuvaid eriti põlevaid majandusliku iseloomuga päevaküsimusi ja märgitakse ära nende lahendamise viisid ning abinõud, milliste täideviimine kohtadel jääb kaubandus-tööstusliikude organisatsioonide ülesandeks konverentsi poolt moodustatud nõukogu juhatusel. Nõukogu konverentside vaheaegadel püüab oma poolt järelepärimiste põhjal kohtadelt või oma algatusel seada üles ja lahendada tekkivaid küsimusi ja ülesandeid, samuti peab nõukogu valmistama ette materjale ning referaate eelseisvate konverentside jaoks. Konverentside ja nõukogu ülesannete üksikasjalisem loetelu nähakse ette juhatuskirjas ja kodukorras.

Kaubandus-tööstuskoja juhatuse esimehe hra J. Puhki sellekohase ettepaneku peale on nüüd saadud nõusolekud kui Läti kaupmeeste ja töösturite keskorganisatsioonilt nii ka Leedu kaubandus-tööstuskoja esimehelt hra Dobkevičius'elt, mille järele organisatsiooni büroo maikuu keskel Riias kokku astub, kuna konverents ära peetakse arvatavasti Tallinnas võimalikult veel enne Stokholmi rahvusvahel. kaubanduskoja konverentsi algust.

Tööaja uuestikorraldamine ja ametühisuste reform Itaalias.

Ametlik teadaanne 29. juunist 1926. a. teatab, et ministrite nõukogu on otsustanud, 1. juulist 1926. a. peale tööandjatele lubada normaalset tööaega ühe tunni võrra pikendada. Korraldus 30. juunist 1926. a., mis seda otsust lubab kasutada kõigis tööstusliikudes, kaubandusliikudes ja põllumajandusliikudes ettevõtetes, annab majan-

dusministrile õiguse otsuse teostamiseks astuda tarvilikke samme. Itaalia ajakirjanduse avalduste põhjal peab sel ajutisel abinõul olema sihiks mõnede tööstusharude toodangut valmistuskulude vähendamise teel tõsta. Valitsus tahab tööandjatele anda võimaluse tööaega pikendada ilma, et üheksanda töötunni juurelisamisega tekiks uusi

kulusid. Kümnes töötund tuleb 10. märtsist 1928. aasta määruse põhjal tasuda 10%-lise kõrgendusega. Ajakirjandus kriipsutab alla, et tööaja pikenduse sihiks on toetada üksnes neid tööstusi, mis kõrgendatud toodangu abil võivad jälle jaluks saada.

„Daily Mail“ esitajaga peetud jutuajamisel väljendas Mussolini järgmist seisukohta:

„Olen veendunud, et uued töötingimused Itaalia majanduselu poolt vaimustusega vastu võetakse. Tean, et itaallased ka 10 tundi 9 asemel oleksid töötanud, kui mina neid oleksin selleks üles kutsunud; nad mõistavad, et see määrus ei ole mitte valitsuse tujude sünnitus, vaid rahvuslik vajadus. Nad teavad, et mina ise olen neile eeskujuks 14 kuni 18 tundi päevas töötades. Ka rahvuslike korporatsioonide juhataja kinnitab valitsusele, et Itaalia töölised ilma palgakõrgenduseta on valmis ühe tunni kauem töötama.

Oleme selgusel selle kohta, et seisab meie huvides Itaalia tööstuse ümberkujundamine võimalikult soodsatel tingimustel. Mitte ainult välismaa võistluse all kannatavale tööstusele, nagu tekstiiltööstus, ei ole tarvilik tööpäeva pikendamine ühe tunni võrra. Arvan, et kasutoovates ettevõtetes selle, üle tööaja tehtud tunni eest tasumaksimise kohta ettevõtja ja tööliste ühisuste vahel võiakse kokku leppida. See ei tee raskusi ka seepärast, et mõlemapoolsed organisatsioonid on fašistlikud, kes teavad, et fašistlik valitsus takistab ühe poole kurnamist teise poolt.“

Edasi on Itaalia valitsuse poolt põhiseaduse reformi läbivaatamiseks moodustatud kaheksateistkümne-liikmeline komisjon oma tegevuse lõpetanud ja aruandega esinenud fašistliku nõukogu ees. Kõiki tema ettepanekuid ei võetud vastu; eriti suuri muudatusi tehti ametühisuste reformikavas. Seadus töölepingute korraldamise kohta esitati parlamendile, lükati tagasi 3. aprillil 1926. a. ja täiendati hiljem elluviimise määruste kaudu. Professor Arias, kaheksateistkümne-liikmelise komisjoni liige, võttis elavalt osa komisjoni aruande ettevalmistamisest ametühisuste ja kutseeliste organisatsioonide üle. Allpool järgneb tema poolt antud ülevaade kavatsetava reformi kohta.

„Itaalia seadus 3. aprillist 1926. a. ühes oma elluviimise määrustega 1. juulist 1926. a. koosneb kolmest suurest lõikest: 1) ametühisuste ja kollektiiv-töölepingute seaduslik tunnustamine, 2) tööalal tekkivate kohtuprotsesside ajamine ja 3) streikide ja lock-outide keeld.

Itaalia seadus erineb ametühisuste seaduslikult tunnustamiselt õige põhjalikult teiste maa-

de vastavast seadusandlusest. Ta omandab uue põhimõtte ja tunnustab iga ametala jaoks ainult ühe ametühisuse. Nõnda tunnustatud ametühisusest saab avalikõiguslik asutus, s. t. et riik annab ainult temale kogu ametala seadusliku esitamise õiguse.

Itaalia seaduse kaudu loodud süsteemi ei või nimetada „ametühisuste monopoliks“ ega „sunni-organisatsiooniks“. Ta ei ole „sunni-organisatsioon“ seepärast, et keegi ei ole kohustatud astuma tunnustatud ametühisuse või mõne teise organisatsiooni liikmeks; ei ole ka „ametühisuste monopoli“, kuna seaduslikult tunnustatud ühisuste kõrval tegutseb veel teisi tööandjate-, tööliste-, käsitöölaliste- ja vabakutseliste-ühisusi. Erandiks on seaduses eraldi nimetatud ametalad, nagu maa-, mere- ja õhukaitsevägi, kohtunikud, kooliõpetajad, ministeeriumide ametnikud ja teenijad: need rühmad ei tohi asutada ametühisusi, vaid ainult ühisusi kultuuri- ja heategelisteks otstarveteks.

Seaduse esimene lõige määrab ettevõtjate- ja töölisühisuste seadusliku tunnustamise eeldused. Tööandjateühisuste kohta, kelle liikmed vabatahtlikult liitunud, maksab, et nad tööd annavad vähemalt ühele kümnendikule küsimuses oleval ametalal töötavaist isikuist ringkonnas, kus tööandjate-ühisus asutatud. Vabatahtlikult loodud ettevõtjate ühisusega peab vähemalt üks kümnendik küsimuses oleval ametalal töötavatest töölisest oma ringkonnas olema liitunud. Nõutakse, et seesugused ühisused oma ülesandeks ei peaks mitte üksi liikmete majanduslike ja vaimliste huvide kaitsest, vaid tõstaksid ka nende üldist kõlblikku ja riigikodanlikku haridust. Juhid peavad olema täieliselt tuntud oma võimistelt, kõlbluselt ja kindlalt rahvuslikult meelsuselt. Töölised ja teenijad moodustavad eraldatud ühisusi, samuti käsitöölisedki.

Mitme ametühisuse tunnustamise küsimust arutati kaheksateistkümne-liikmelises komisjonis õige põhjalikult. Otsustati valitsusele lahendamiseks ette panna, kas ja kunas ta peab tarviliseks iga rühma jaoks tunnustada enam kui ühe ametühisuse. Selle juures maksab tingimus, et riik ei tohi tunnustada seesuguseid ametühisusi, kes 1) riiki ei tunnusta või jälgivad sihte, mis riiklike huvidega vastolus ja 2) seesuguseid, kes alluvad rahvusvaheliste või võõraste organisatsioonide korraldustele.

Komisjoni ettepaneku kohaselt peavad kõik ühisused oma tegevust arendama eraõiguse piires. Kõik üldised küsimused antakse lahendada ametalalisele kolleegiumile, mis koosneb kõikide ametalade järele liigitatud kodanikkude esitajaist. Seadusega vastuvõetud süsteem tun-

nustab siiski ühe ainukese ühisuse kui riikliku orgaani kutseliste ülesannete teostamiseks; enam kui ühe ametühisuse tunnustamine iga rühma jaoks oleks vastolus seaduse sihiga.

Ülalkirjeldatud ametühisuste seadusliku tunnustamise peaaegjaline mõju oleks järgmine: 1) seaduslikult tunnustatud ühisused esindavad seadusepärast kõiki vastava rühma ettevõtjaid, töölisi, käsitöölisi ja vabakutselisi isikuid, vaatamata sellele, kas sellesse rühma kuuluvad isikud on ühisuse liikmed või mitte; 2) seaduslikult tunnustatud ühisused on õigustatud kõikidelt ettevõtjalt, töolistelt, käsitöolistelt ja vabakutselistelt, vaatamata sellele, kas nad on ühisuse liikmed või mitte, nõudma iga-aastaselt maksu, mis tööandja suhtes ei tohi olla kõrgem tema poolt ühel päeval kõigile oma tööliste makstud palgasummast; töölised, käsitöölised ja vabakutselised maksavad igal aastal ühe päeva teenistuse. Vähemalt üks kümnendik kõikidest maksudest pannakse kõrvale fondi asutamiseks, mis on kindlustuseks kollektiiv-lepingute täitmisel; 3) kollektiivsed töölepingud, mis sõlmitakse seaduslikult tunnustatud ühisuste poolt, maksavad kõikide nende poolt esitatud rühma ettevõtjate, tööliste, käsitöölise ja vabakutseliste isikute kohta; 4) tüliküsimused võiakse vastavates kohtades ette kanda ainult seaduslikult tunnustatud ühisuse poolt. Üksikutes maakohtades, kus sellaseid ametühisusi ei leidu, palub apellatsioonikohus kedagi see ülesanne võtta enda peale.

Ühe ainsa ühisuse tunnustamise süsteem kindlustab igas piirkonnas töölepingute täielise kooskõla. Edasi kindlustab ühelnimetatud fond lepingutest kinnipidamise.

Elluviimise määrused sisaldavad väga täpseid juhtnööre kollektiivlepingute ulatuse kohta ja vastutuse kohta, mille endi peale võtavad lepingu sõlminud ühisused või isikud. Tööandjate ja tööliste vahel sõlmitud üksiklepingud peavad olema kooskõlas kollektiivlepingu tingimustega, kui sellane küsimusesoleval alal sõlmitud. Kui tingimused ei ole kooskõlas, tulevad nad asendada kollektiivlepingu tingimustega, olgu siis, et üksiklepingu tingimused töölisele on soodsamad.

Ühisusele, kes on sõlminud kollektiivlepingu, järgneb sellest kahekordne vastutus: 1) ta vastutab kahjude ja kaotuste eest, mis esile kutsutud lepingutingimuste mittetäitmisest ja 2) selles ulatuses nagu lepingutingimusi rikutud, ükskõik kas on küsimuses ühisuse liikmed või mitte, — kui ühisuse tema käsutuses olevaid sundabinõusid täiel määral ei ole kasutanud. Kui lepingus eraldi on määratud, et lepingu

teostamine sünnib ühisuse kaudu, siis vastutab ühisus kogu võlasumma eest.

*

Seaduslikult tunnustatud ametühisused on: 1) kas esimese järgu liidud või 2) teise järgu seltsid ja ühisused. Kõrgema järgu ametühisused võivad omada juriidilise isiku õigused; nende seaduslik tunnustamine toob enesega kaasa liitunud ühisuste automaatse tunnustamise.

Ühisuste ja seltside asutamine, olgu tööandjate või töövõtjate poolt, kuulub veel täieliselt ametühisuste organisatsiooni alasse. Seadusandlus tahab astuda aga veel ühe sammu kaugemale kõigi toodangu tegurite ühtlustamiseks ja näeb selleks otstarbeks ette juhtorganisatsioonide asutamise iga tööala ja iga majandusharu jaoks. Sarnane, ministeeriumi otsuse põhjal loodud „korporatsioon“ ei ole juriidiline isik, vaid riiklik valitsusorgan. Otsus, mille põhjal korporatsioon asutatakse, annab lähemad teostamismäärused ja selgitab tema kesk- ja alaosakondade tegevuse ja ülesanded.

Kaheksateistkümmeliikmelise komisjoni ettepanekute kohaselt pidid korporatsioonid, miliseid üks igas provintsis pidi ellu kutsutama, olema omavalitsusasutused ametlike volitustega ja koosnema ühe provintsi kõikide ametialade esitajaist. Sarnane provintsi korporatsioon pidi koosnema kolmest kojast ja nimelt a) vabad elukutsed, käsitöö- ja avalikud teenistusharud, b) põllumajandus ja põllumajandusliku töö kõrvalharud, c) tööstus-, kaubandus- ja teised erateetvõtted. Selle korporatiivse organisatsiooni keskasutus pidi olema korporatsioonide rahvusnõukogu. Olemasolevad provintsi majanduslikud organisatsioonid (kaubandus- ja põllutöökojad) kuuluksid samuti nimetatud organisatsiooni.

Seadusandluse reformeerimise komisjonil, millele valitsuse poolt ülesandeks tehti terve hulga materjali kogumine ja läbitöötamine kavatsatud reformide üldiste põhimõtete väljatöötamiseks, ei olnud muudugi lootust, et kõik tema ettepanekud kohe teostamist leiaksid. Ometigi võib öelda, et „korporatiivne“ põhimõte täieliselt valitseb ametühisuste kui ka põhiseaduse reformi.

Vaheajal on riiklike orgaanide ülesanded, mis pidid hoolitsema tööandjate ja tööliste ametühisuste koostöö eest — nii siis korporatsioonide ülesanded — lõpuliselt kindlaks määratud seaduste teostamismääruse § 44, 3. aprillist 1926. a. Neil on muu seas järgmised tähtsad ülesanded:

Esimeses joones tuleb neil lahendada kõik tüliküsimused, mis nendega liitunud organisatsioonide vahel tekivad, ja üles seada üldised määrused töötajate kohta, kokkuleppel ettevõtjate ja tööliste vahel.

Teiseks tuleb neil toetada kõiki ametühisuste poolt toodangu tõstmise suhtes tehtud ettepanekuid; sellega kõrvaldatakse täieliselt vana liberaalse riigi ükskõiksus, mida Mussolini majandusliku organiseerimise alal nimetas võime tuks.

Kaheksateistkümneliikmelise komisjoni poolt korporatsioonide nõukogule antud ülesannete hulgas on eriti tähtis, et mitmesuguste majanduseku kujude ja ametalade koondamine tingimata peab edendama toodangu kulude vähendamist, ettevõtete spetsialiseerumist ja toodete standardiseerimist.

Itaalia eluküsimuseks on tema väljaveo tõstmine ja tema passiivse kaubandusbilansi kaotamine. Küsimus on esimeses joones hinna küsimus, s. t. toodangukulude küsimus, mis peab lahendatama kitsama koondamise ja toodanguharude valiku läbi. Ei pea ootama, nagu usub liberalism, et need lahenevad juhuslike kriiside läbi, mis küll paranemisele kaasa aitavad, iseenesest aga tähendavad energia ja väärtuste raiskamist.

Kaks teist korporatsioonide tegevuses tähtsat ala on töömuretsemine ja õpilaste olu lähem korraldus.

*

Tähtsam ja omapärasem seaduse läbi saavutatud reform on apellatsioonikohtute sisseseadmine töökohtuteks (magistratura del lavoro).

Tema ülesanded seaduse § 13 põhjal on tülide lahendamine, mis tekivad kollektiivlepingute sõlmimisest, teistest olemasolevatest lepingutest või uute töötajate nõudmisest.

Töötulide apellatsioonikohtuks asutatakse kõigi kuueteistkümneliikmelise apellatsioonikohtu juures eriosakonnad. Need osakonnad koosnevad kolmest kohtunikust — ühest apellatsioonikohtu presidendist ja kahest teisest kaasistujast kui ka kahest kodanikust (eriteadlased majandustöölal), kes igaks korraks eraldi nimetatakse.

Apellatsioonikohus, mis tegutseb töökohtuna, teeb oma otsused lepingute sõlmimise ja teostamise kohta käivate määruste alusel ja kui küsimus seisab uute töötajate kindlaksmääramises, siis tööandjate ja töövõtjate soove õiglaselt arvesse võttes, selle juures aga siiski ka majanduse huve silmas pidades.

Tolli põhitariifide osaliste muudatuste ning täienduste mõju meie kodumaa tööstuslikule tegevusele.

Val. T.

Vabariigi valitsuse esitena ning riigikogu poolt 9. aprillil s. a. vastuvõetuna tahab päevakorral olnud tolli põhitariifide muutmise ning täiendamine jällegi järjekorraliseks lapiks saada senisest parandusist nii-kui-nii juba täiesti kirjuks muutunud 1924. a. tollide põhitariifile. Et aga sealt poolt on nüüd välja läinud ning sama riigikogu rahaasjanduse komisjonile läbivaatamiseks esitatud ka teine, täiesti uus tollitariif — maksimaal-minimaaltariif, — siis peaks küll rahuliku südamega lootma, et päevakorral olnud tolli põhitariifide osaline muudatus ning täiendus jääb vähemalt sellekski korraks ikkagi viimaseks. Kuid vastnimetatud tollitariifide muudatusel on siiski vastuvaidlematult laialdane tähtsus, — eriti just meie kodumaa tööstuse jaoks, kuna teisest küljest esineb ta ju vahendituna lülina üleminekul tulevasele — kahekordsele (maksimaal-minimaal) tollitariifile.

Õieti on selline tolli põhitariifide osaline

muudatus põhjustunud just edasilükkamata iseloomuga vajadusest tuua parandusi ning lahendusi praeguseist ilmaturu konjunktuuridest — esijoones just välisrurgude kitsenemisest — tingitud olukorrale, milliseid selgitab meile ühelt poolt ka 1926. a. väliskaubanduse areng. Sellest siis ka mainitud tollitariifiliste muudatuste ning paranduste eritähenduslik iseloom. Tõstes välja riigikogu poolt 9. aprillil s. a. vastu võetud ning „Riigi Teatajas“ nr. 40 — 28. apr. s. a. välja kuulutamiseks maksma hakanud tolli põhitariifide muudatusist tähtsamaid, võib näha, et siin tõesti figureerivad peaaesjalikult just tööstuslikud ning tööstuseile vajalikkude toorainete tollid. Nii on 19. detsembrist 1923. a. (faktiliselt aga 25. jaanuarist 1924. — „R. T.“ nr. 4/5—1924.) maksma pandud tolli põhitariife muudetud ning täiendatud järgnevais tähtsamais paragraafes ning punktis (seni maksvuselt olnud tollimäärad klambrites):

I. Sisseveotariif.

A. Sisseveoks lubatud kaubad.

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimäärad		
§§	Punktid		Alus	V. val. ettep.	Vastu võet.
36	3	Margariin ja teised kunstvõid	1 kg. net.	Kuldtrandid 0,40 (0,12)	0,40
43	1	Kalaliim igasug., shelatiin igasug. jne.	"	1,60 (2,47)	1,60
	2	Kondiliim, nahaliim, kingsepaliim	"	0,50 (0,546)	0,50
117	5-a	Kakao-, palmi- ja palmiteraõlid	"	Muutmata (0,078)	Muutmata
	-b	Kookosõli	"	0,20 (0,078)	0,20
	Märkus	Kookosõli taimevõitehastele, kaub.-tööstusministeeriumi tunnistusega	"	0,15 (—)	0,15
137	1	Värvid ja värvimise ollused eraldi nimetamata; igasugused värvid, mis vähesel arvul orgaanilisi pigmente sisaldavad — veega kleepivate ollustega, õliga jne. valmistatud, värvid ruttu ärakuivavate ollustega, kui nad ei käi kõrgema tolli alla; igasugune tint, kuiv ja vedel	"	Muutmata (0,585)	Muutmata
	2	Viks ja saapakreem	"	1,00 (0,45)	1,00
*	3	Trükivärvid	"	(0,585)	0,25
	Märkus 1	Muutmata.			
*	Märkus 2	Must trükivärv, kaubandus-tööstusministeeriumi tunnistusega, trükitööstuse jaoks	"	Muutmata (0,156)	0,06

II. Väljaveotariif.

A. Väljaveoks lubatud kaubad.

3	2	Kondid, toored, peenendamata	1 kg. br.	0,04 (0,009)	0,04
7	1-a	Valmis tsement	"	tollita (0,009)	tollita
	-b	Tsemendi klinker (peenendamata tsement)	"	tollita (0,006)	tollita

* märgitult — Riigikogu rahaasjand. komisjoni ettepanekul, teised — vabariigi valitsuse esitis.

Nagu siit näha, saavad muudetult ning täiendatult maksuma pandud tollide läbi soodustusi: kunstvõi sisseveotoll kõrgeuse läbi — meie kodumaa kunstvõi-, margariinitööstus, kookosõli sisseveotoll kõrgeandamisest — kookosõli ekstraheerimistööstus, saapakreemi ja viksi sisseveotoll kõrgeandamisest — kodumaa saapakreemi ning viksitööstus, kontide kui liimitööstusele vajalise tooraine väljaveo takistamiseks tõstetud väljaveotollist — liimitööstus, trükimusta ja -värvide ning paberitollide alandamisest — trükitööstus ning lõpuks — olemasoleva väheldase väljaveotoll ära kaotamisega — ka tsemenditööstus.

Ja kõigis neis ettevõtetud muudatusis aval-

dub selgelt tahe luua kodumaa tööstusele tegutsemiseks küllaldaselt soodsaid, senisest igatahes palju soodsamaid, olukordi.

On ju meil, olemasolevate taimevõitehaste (a.-s. „Ekstraktor“ ja „Kokk“) ning eriti veel nende kaugelt üle siseturu tarviduse ulatuva produktiooni peale vaatamata aast-aastalt õige suurel määral väljast sisse veetud margariini ja taimevõid: 1926. a., näit., 181,3 tonni 16 miljoni marga väärtuses 196,7 tonni (12 tuh. pd.) ning 13,5 miljoni marga vastu aastal 1924. Mõistagi, et olukorral, kus väljaveo võimalused eriti kitsad ja rohkest kaubapakkumisest tingitud konkurents suur, on selline sissevedu meie maale, rahvale ning tööstusele ikkagi liig.

Ajajooksul kujunes asjalugu aga nii, et maksnud tollimäär juures pääsis igasuguse väärtusega välismaa kaupa välja tõrjuma meie sismaa kaupa, kõrgete kaitsetollide tõttu (Lätis, näiteks, sisseveotariifi § 36 p. 2 põhjal meil vastu võetud tollimäär — kuldfr. 0,40 pro kg.) ei pääsnud meie kaup aga mendele maadele ligi.

Teisest küljest osutub ju pealegi rohke margariini ning kunstvõi sisseveo juures täiesti võimatuks igasugune sisseveokauba väärtuse kontroll, mis nagu teada, margariini ning üldse kunstvõide juures eriti raske, õieti — võimatu. Loomulik, et siin sai otse möödapääsmatuks vastav tollikõrgendus, edasi — siseproduktiooni kontroll (kunstvõi, kunstjuustu ja kunstoidurasva seadus — „R. T.“ nr. 100 — 1926. a.) ning lõpuks vali järelevalve välismailt sisseveetava margariini ja kunstvõi üle, millest juttu käesoleva aja- kirja uute seaduste ja määruste osas.

Et aga siinjuures kerkis möödapääsmatult üles ka kookosõli kui seebi-, õlikookide- ning taimevõitehastele vajalise tooraine siseproduktioon, siis tuli õigustatud kaitset anda ka sellele põhjendatud tööstusharule, võimaldades taimevõitehastele tooraine muretsemisel võimalikult tekitavate raskuste ärahoidmiseks eritunnistuste põhjal sisse vedada kookosõli tollitariifi § 117 juure loodud märkuse alusel teel.

Pealegi on kookosõli toll meil võrreldes teiste maadega ikkagi väikene, nii 1 kg. pealt meil 5,85 Emk., Soomes aga 19 Emk. ja Lätis isegi 22,5 Emk. (sisseveotariifi § 117 p. 3 järele kuldfr. 0,20+50%), 35.000-puudalise aastatarvituse juures on aga meie kookosõli sissevedu küllaldaselt suur: 1924. a. 15,6 tuh. pd. 18.969 tuh. marga väärtuses, 1925. a. 20.727 pd. 24.475 tuh. marga väärtuses ja 1926. a. isegi 20.941 puuda (343,3 tn.) ning 25 miljoni marga väärtuses.

Ent kookosõli sisemaalise valmistuse tähtsus ulatub kaugemalegi kui seda on ainult ta produktioon, sest et sisseveetavast koprast (1926. a. 501,8 tn. — 27,8 milj. mk. väärtuses) saab peale kookosõli enda, mis läheb õieti taimevõi valmistamiseks, veel 20% seebivalmistamisõli ning 47% (aastas umbes 47 tuh. pd.) õlikooke, mida meie, kui piimakarjale hädatarvilist toitu, peame aastas 45—50 miljoni marga eest sisse vedama: 1924. a. näit. 5,7 tuh. tn. — 79,4 milj. mk. väärtuses, 1925. a. 3,1 tuh. tn. — 48,1 milj. marga väärtuses ja 3,0 tuh. tonni 46,2 milj. marga väärtuses aastal 1926.

Samasuguseid või isegi suuremaidki eeldusi tegetsemiseks tuleb välja tõsta meie kodumaa saapakreemi- ja väksitööstusele. Kuid peale muude põhjuste on selline tegevusala õige tunduvalt ja täiesti ülekohtuselt kannatama pidanud tänu

tihipealegi — ja suuremalt jaolt — kaubatarvitajaid otse pimestavale väliskaupade reklaamile.

Seepärast on pidanud aastate jooksul vähenema ka kodumaa saapakreemi produktioon, millise väärtus langes 1924. a., näiteks, 2.056,6 tuh. marga pealt (1923) 1.150,2 tuh. marga peale (1924) ja 1925. a. isegi veel pea poole peale aastast 1924.

Seevastu aga tõuseb saapakreemi sissevedu 1925. a. 34.371 kg. ning 3.420,5 tuh. marga pealt (1924) 68.776 kg. ning 6.871.910 marga peale (1925) ja 65.008 kg. ning juba 8.788.230 marga (!) peale aastal 1926

Ja kõik seepärast, et lastes sisse vedada väliskaupa jätame endid teenistusetal!

Ent meie lõunanaabril — Lätil — on saapakreemitol (sisseveotariif § 137 p. 1) kuldfr. 1,00 + 100% = kuldfr. 2,00 per kg. (brutto), s. o. kaks korda nii suur kui meil seda on praegunegi (netto) toll!

Ja need pole veel võimalikest tööstusharudest kõik, millede olemasolu näib olevat täiesti põhjendatud ka meil, sest samuti kui eelmisilgi ähvardas maksvusel olnud ja lubamatuseni väheldane kontide väljaveotoll juba kätte jõudva tooraine puuduse (!) tõttu hävitada isegi sellise tööstusharu kui seda on meil liimitööstus.

Kodumaal tooraine puuduse all kannatavate ning oma ukse sulgevate ettevõtete juures korjas meilt tooraine ära välismaa: — 1926. a. välja veetud 438,3 tonnist (3,63 milj. marga väärtuses) — kõik Lätisse. Arusaadav, et nii edasi minna ei saa, nii et paratamatalt tuli tõsta ka meie toorete peenendamata kontide väljaveotoll — 0,04 kuldfrangi peale, milline maksev ka Lätis (väljaveotariif § 2). Liimihindade reguleerimise mõttes tuli ette võtta aga täiesti vastand-sihiline kombinatsioon: — alandada sisseveetava liimi toll.

Edasi on täiesti ülekohtuse — ehk küll iseenesest õige väheldase — väljaveotolli alt vabanenud veel tsement, ja riigikogu rahaasjanduse komisjoni ettepanekul vähendas riigikogu sisseveotolli trükimustalt ning trükivärvelt, millega saabus seekülgne ja täiesti nime-tamsväärne soodustus ka trükitööstusele. Nii et peale viimase, s. o. trükimusta ja trükivärvi, on tervele esitatud tööstusalade reale vastu võetud ning maksuma pandud vabariigi valitsuse poolt esitatud toll. Ja, kahtlemata, on selliste osalis-tegi muudatustega ning täiendustega ikkagi toodud senistesse olukordadesse paljugi head ning loodud kodumaa tööstustele tegetsemiseks vähemalt selleski suhtes senistest paremad väljavaa-ted ja, loomulikult, peab edaspidist edu siin suu-resti juhtima ikkagi meie tööstuse enda hool.

Kunstiid, selle arenemine ja sissevedu Eesti.

L. J.

(Järg).

Tähtsamad kunstiidi valmistavad maad veavad seda toorainet ühtaegu sisse ja välja Järgnev tabel toob andmeid ilmaturult kahe aasta kohta, üks enne, teine pärast sõda.

Kunstiidi sisse- ja väljavedu 1913 ja 1924
(Ingl. naeltes):

Riigid	1913		
	Sissevedu	Väljavedu	Rohkem (— sissevedu + väljavedu)
Itaalia . . .	787.801	336.616	— 451.185
Saksamaa . .	3.446.451	1.757.287	— 1.689.164
Helveetsia .	585.101	874.124	+ 289.023
Prantsusmaa .	6.614	1.096.127	+ 1.089.513
Ühisriigid .	2.304.795	6.354	— 2.298.441
1924			
Itaalia . . .	1.339.158	9.986.373	+ 8.647.215
Saksamaa . .	2.394.857	5.176.180	+ 2.781.323
Hollandi . .	288.803**)	4.951.532**)	+ 4.662.729**)
Helveetsia .	2.910.954	2.175.862	— 753.092
Belgia . . .	6.272*)	778.757*)	+ 772.485
Prantsusmaa .	3.864.223	304.235	— 3.559.988
Ühisriigid .	1.711.987	559.479	— 1.152.508

*) 10 kuud, **) 11 kuud

Peatume üksikult tähtsamate maade juures. Itaalia, kes enne sõda rohkem kunstiidi sisse kui välja vedas, on oma väljaveo tähtsuseta hulga — 336.616 lb. pealt tõstnud 9.986.373 lb. peale, kusjuures väljaveo ülekaal sisseveoga võrreldes oli 1924. aastal 8.647.215 lb. Sellest on kõige rohkem läinud Suur-Britanniasse, Austriasse ja ka Prantsusmaale.

Et Itaalia kunstiiditööstus niisuguse peadpööritava kiirusega on kasvanud, tuleb panna peajasjalikult odavate tööpalkade kui ka teatud kogemuste arvele, mis Itaaliale oli naturaalsiiditööstuse alal juba varemaist ajast. Kogu Itaalia kunstiidi tootmise hinnati aastal 1925 13,5 miljoni kilogrammi peale. Sellest hulgast langeb Societè Nazionale Industria Applicazione (Snia) Viscosa peale ümmarguselt kaks kolmandikku, sama ettevõtte andis samal aastal 11% kogu maailma tootmisest kunstiidi alal. Selle firma kapitalid olid 1925. aasta 31. detsembri bilansi järel 1.075.000.000 liiri ja puhaskasu 148.482. tuhat 776,22 liiri.

Saksamaa seisib juba enne sõda kunstiidi valmistuse poolest esimeses reas ja vedas samuti enne sõda rohkem sisse kui välja. Pärast sõda muutus pilt ja 1924. aastal oli Saksamaa kunstiidi väljaveo ülejääk juba 2.781.323 lb.

Hollandis moodustab kunstiidi ühe täht-

saime väljaveoartikli. Väljaveetava kunstiidi koguväärtus oli 1922. aastal 6,77 miljonit guldnat, aastal 1923 — 11,93 milj. ja 1923-dal juba 14,92 milj. guldnat. Seevastu on Hollandi sissevedu aast-aastalt langenud.

Prantsusmaa võlgneb oma edu kunstiidi alal samadele tingimustele nagu Itaalia. Ta omab suuri tehnilisi kogemusi siiditööstuse alal ja õppinud töölisi ning meistreid, sealjuures on tal korrapärane tarvitaja põhjapoolsetes tekstiilitööstuse ringkondades. Lyon üksi töötab ümber 1924. aastal 10% kogu Prantsusmaa tootmisest. Prantsusmaal leidub terve rida kesk- ja väiketööstusi kunstiidi alal, kes seni veel ei ole suutnud luua omavahelist ühendust.

Ameerikas tegutsevad õieti kümme suurt ettevõtet, milledest kaheksa igauks üle 500.000 lb. aastas valmistavad. Tähtsam ettevõtetest, mitte ainult Ameerikas, vaid kogu maailmas — Viscose Co. — valmistab aastas kuni 45 milj. lb. Ameerika kunstiidi valmistamine on samuti imekiirelt kasvanud, kusjuures oma tootmisest ikka enam ja enam maa tarvidust täitma hakkab, sest ühlassi jääb kunstiidi sissevedu protsentuaalselt aast-aastalt vähemaks.

Selle väite illustreerimiseks järgmine tabel:

Kunstiidi valmistamine ja sissevedu ühendatud Riikides.

Aastad	1000 lb.		% kogutarvit.	
	Valmist.	Sissev.	Valmist.	Sissev.
1912	1.100	1.600	41	59
1913	1.560	2.400	39	61
1920	10.250	1.850	85	15
1921	15.000	3.670	80	20
1922	23.500	3.650	87	13
1923	35.400	4.000	90	10
1924	41.600	—	—	—

Kunstiiditööstuse kiire arenemise tagajärjel tekkisid juba varakult kõigis maades sisseveotollid selle aine peale. Ameerika on vist oma kunstiidile kõige kõrgema kaitse määranud, tervelt 45% väärtusest, kuid sellegipärast suudavad mõned peenemad välismaa sordid veel Ameerika turul võistelda.

Inglismaa toll on 32%, Argentiinas samuti 32%, Prantsusmaal 13—52%, siis tulevad teised maad juba palju madalama tolliga, nagu Hispaania — 20%, Kanada — 17,5 kuni 20%, Jaapan 14,2%, Itaalia — 5,8%, Belgia — 3,9%. Kõige madalam toll on Helveetsias, nimelt 0,1%.

Arvesse võttes, et teised väikesed maad, nagu Hollandi, Helveetsia, Belgia j. m. hea eduga kunstsiidi valmistavad ja sellest isegi peaväljaveo-artikli teevad, nagu Hollandi, tuleme loomulikut küsimuse juure: kas ei võiks Eesti oma kunstsiiditööstust sisse seada. Esiteks, et tähta omamaa tarvidust, sest nagu teada on ka meil viimaseil aastail rohkesti turule ilmunud kunstsiidi tooteid, ja teiseks, et rikastada oma väljavedu ühe aine võrra.

Kuid lähemalt vaadeldes meie olusid peame sellele küsimusele peale küll citavalt vastama.

Meil on praegu Tallinnas kaks ettevõtet, a.-s. „Rauaniit“ ja trikoo- ja sukavabrik O. Kilgas, kes valmistavad kunstsiidist ilusaid sukki, kaelarätikuid, paelu ja muid sarnaseid artikleid. Need ettevõtted veavad tarvismineva tooraine sisse välismailt, peaaesjalikult Saksamaalt. Kahjuks puuduvad meil andmed, kui palju need ettevõtted toorainet läbi töötavad, kuid vaadeldes meie sissevedu kunstsiidi alal peame otsusele tulema, et see kuigi suur ei ole.

Ei ole teada, kui palju meile veetakse sisse kunstsiidist valmistatud artikleid ja valmisaineid, sest et neid ühiselt tollitakse siidi ja poolsiidi artiklitega, kuid meie teame, kui palju tuuakse sisse kunstsiidilõnga, mis läheb niihästi tööstusse kui ka müügile. Riigi Statistika Keskbüroo andmete põhjal toodi sisse kunstsiidilõnga 1926. a. 11 kuu jooksul värvimatult 12.475 kgr. ja värvitult 7.024 kgr., kokku 19.499 kgr.

Kui see kõik on, mis meie tööstus kunstsiidi kui tooraine näol tarvitab, siis on seda küll vähe, et oma kunstsiidi valmistamist sisse seada. Asjatundjate arvamise järgi tasub see end ainult siis, kui ta on sisse seatud hulgalise valmistuse jaoks ja kui ta vähemalt 1500 kgr. päevas produtseerib. Meie praegusele turule valmistaks üks kasutoov ettevõtte niisugusel puhul ainult vaevalt 10—13 päeva, kõik ülejäänud päevad peaks ta kas seisma või teiste turgude jaoks valmistama. Kuid kas suudaks meie Eesti tööstus võistelda välisurul mõne Snia Viscosa'ga, kelle maksimaalne päeva produktsioon oli 1925. aastal

43.000 kgr. ja kellel õppinud töölised ja meistrid? Meie kudumistööstused kurdavad, et nad isegi kunstsiidi kudumise jaoks on sunnitud kutsuma meistreid ja asjatundjaid välismaalt, makstes neile kallist palka. Oma tööstus ei suudaks isegi siseturul võistelda, hoolimata kaitsetollist, mis ühine naturaalsiidiiga ja samuti moodustab umbes 45% väärtusest, nagu ühisriikide oma.

Üldse näitavad olemasolevad andmed, et kunstsiidil laialdase valmistusega arvestada tuleb, kuna kõigis mais on märgata püüet teha tööstust rahvusvaheliseks. Pea kõikidel suurtel kontsernidel on ettevõtted väljaspool maa piire.

Praegusel ajal on veel nõudmine kunstsiidi järele turul suurem või vähemalt kooskõlas pakumisega, kuna mõned maad alles ahnelt suuri hulki seda ainet tarvitavad, eriti Idamaad. Kindlasti peab aga praeguse edenemise tempo juures mõne aastaga valmistus nõudmisest ette jõudma ja siis läheb omavaheline võistlus ägedaks. Seisukorra peremeheks jäävad siis ettevõtted, kes kõige soodsamates oludes töötavad ja kõige odavamalt valmistavad.

Niisuguste olude juures ei ole raske seda toorainet Eestisse sisse vedada.

Kuid varem või hiljem tuleks tollitariifi muuta ja nimelt järgmises mõttes. Kõigepealt tuleks üksteisest lahus tollida siid ja kunstsiid ning nende tooted, et võimalik oleks vahet teha, kui palju kumbagi sisse tuuakse. Teiseks tuleks kunstsiidi tolli märksa alandada, jättes siidile kui luksusainele kõrge tolli. Kunstsiid, nagu ülaltoodud andmeist järeldada võib, ei kujuta endast sugugi uhkusasja, vaid rohkem hädatarvilist kehakatet, ainet, mida tähtsuse poolest seatakse kolmandale kohale pärast villa ja puuvilla. Kunstsiidile ei ole põhjust määrata kõrget tolli, sest selle valmistust ei ole ju meil siseriigis tarvis tolli abil kaitsta. Küll aga saaksid madalama tolli juures kunstsiidi tooted laiematele hulkadele kättesaadavaks.

Seda peaks soovima nii mitmest seisukohast.

Võlgumüümise lõpetamine.

Kuidas on sellega lugu Skandinaavias?

Et meil Eestis võlgumüümimine, samuti ka kaubavahetamine kahtlaste kindlustuste vastu nii mõnegi ettevõtte raske, koguni väljapääsmatu seisukorrani on viinud, siis ei ole ülearune siinkohal selle keerdküsimuse lahendamise juures teistes riikides veidi peatuda.

„Norges Kjøbmandsblad“ kõneleb nendest

abinõudest, mis Tönsbergi ja selle ümbruse kaupmehed on tarvitusele võtnud, et võlgumüümist vähendada ja selle halbu tagajärgi pehmendada. — Ei ole sugugi paljas juhtumine, ütleb leht, et kaupmeeste organisatsioonide koosolekutel on hakatud viimasel ajal tarvitusaenu piiramise küsimust arutama, mille põhjuseks on kindel veen-

dumus, et mõõdapääsmata tarvilik on selles asjas midagi mõjuvat ette võtta. Kui vaadelda akordi- ja konkursiasju, kui mõtlematult ja arusaamatult on krediit antud, siis ei jää muud üle kui ainult imestada, et sellest luupainajast, mis juba aastakümned kaupmeeskonna eluvõimu näri- nud, ei ole püütud juba varem lahti saada. Ei tule sugugi harva ette, et sarnastes akordi- ja konkursitompudes summad, mis kaupade eest väljaspoolt saada, on 50% ja enam ladus olevate kaupade väärtusest. Näib, et iga kaupmehe kasud nõuavad abinõude otsimist sarnasest seisukorrast väljapääsmiseks. Kuid imelik küll: mõnedki kaupmehed on eitaval seisukohal võlgumüümise piiramise katsete vastu, sellest hoolimata, et ka nende omad ärraamatud näitavad selgesti, et see oleks ainuke õige tee nende tõsiste huvide kaitseks. Olukorra muutus sel alal tähendaks küll ka ostjaskonnagi muutust, vähemalt osaliselt, aga selle nähtuse halvad küljed tasanduksid peagi. Täie õigusega on ära näidatud, et suurkaupmeeste valjum ja kindlam ülesastumine sunniks ka väikekaupmehi suuremale ettevaatusele; aga kui soovitakse tööd õigele sihile juhtida, siis on selleks tarvis head tahtmist igalt poolt. On tarvis väga suurt iseloomukindlust ja valjust, kui tahetakse hoida krediiti neis piirides, mida ettevõtte majandus lubab, sest tarvituskrediidil, nagu vähjatõvel, on see omadus, et ta aina laieneb, kuni hävitab lõpuks kogu organismi. Ostjaskonna seisukohalt oleks puhta rahaga müümine või valjult piiratud võlgumüük suureks kasuks juba seepärast, et inimesed ei saaks nii elada üle oma jõu, samuti kasvataks see nende kokkuhoidmishimu. Aga need hüved ei käi sugugi kokku selle hõlpsusega, millega on võidud ja võidakse veel nüüdki elada kaupmehe kulul.

1923. a. oktoobrikuul otsustati Tõnsbergis kaupmeeskonna väikekaupmeeste rühmas asutada ühing, mille liikmed on kohustatud andma üksteisele halbade maksjate kohta teateid ja pidama vastavat nimekirja. Sarnane nimekiri tuli hoida kindlasti saladuses ja vähemalt üks korda aastas registreerida. Ettevõtte, millele pandi nimeks „Tõnsbergs Handelstands Kreditforening (Tõnsbergi Kaupmeeskonna Krediitühing)“ leidis algusest peale suurt poolehoidu: liikmeid kogunes kohe üle saja; neile anti välja planketid, mille- del ostjad kolme klassi olid jagatud: pikaldased, kindluset ja lootuset maksjad, kuna seal üks lahter mitmesuguste teadete tarvis leidis. Nimekiri ise tuli trükkida väljaspool linna, ning ladu- jate streigi tõttu ei saanud seda enne laiali saata kui 1924. a. juulikuus. Selles nimekirjas oli umbes 900 nime, nendest suurem osa kindluset ja lootuset maksjaid. Tahtis uus, tundmatu ostja

krediiti saada, siis koguti ühingu juhatuse kaudu tema kohta teateid, ja pea alati saadi selgusele küsimuse all oleva isiku kui maksja õige iseloomu kohta. Kui palju kroone sel teel päästetud, on raske öelda, väikesed need summad igatahes ei ole.

Pikaldaste maksjate tarvis trükiti järgmine hoiatus: „Tähele panna! Kui Teie arve ei ole täiesti või osaliselt makstud selle ja selle aja jooksul esimesest võlguvõtmisest arvates, võidakse Teid märkida halvaks maksjaks ja niisugusena ei saa Teie mingisugust krediiti üheltki kaupmehelt ega käsitööliselt, kes kuulub Tõnsbergi Kaupmeeskonna Krediitühingusse.“

Sarnasel väikesel märkusel, mis kleebitakse arve kõrvale, on vahel hea mõju, sest ostjad, kellel vähegi autumnet, ei taha „musta nimekirja“ sattuda. Esialgsele nimekirjale on järgnenud veel kaks lisa; kahjuks ei ole aga kõik ühingu liikmed tarvilisi teateid annud, nii et kõne all olev nimekiri oleks võinud täielisemgi olla, kuna korralduse siht on — asja niiviisi seada, et mitte ükski halb maksja krediiti ei saaks. Muidugi tuleb silmas pidada, et sarnasel nimekirjal on oma puudused, kuid niipea, kui kaupmeestele nimekirja kasu selgeks on saanud, kaovad seal ka paljud puudused.

Küsimus ei seisa aga mitte ainult selles, et halvad maksjad kätte saadakse, sest leidub palju niisuguseid ostjaid, kes tööpoolest osa oma võlast ära maksavad, kelle arve aga siiski järjest kasvab. Ühingu veebruarikuu koosolekul võeti see küsimus ühe liikme algatusel arutusele ja hiljem peeti selles asjas suurem koosolek, kus nimetatud küsimust väga elavalt arutati. Läbirääkimiste tagajärjel otsustati kõigis kauplustes järgmised sildid üles panna:

„Makske sularahaga!“

Tarvituskrediit on ühiskondlik pahe.“

Arvetele otsustati järgmine märkus juure kleepida: „Tõnsbergi Kaupmeeste Ühingu liikmete otsuse põhjal tulevad arved tingimata iga kuu õiendada, sest kõige pikem krediidi aeg, mida võidakse anda, on üks kuu.“

Nüüd ripub kaupmeestest enestest, kuidas nad tahavad ja suudavad täita kokkulepituid tingimusi. Loodetavasti jätkab järgmine kaupmeestepölv alatud tööd ja teeb võlgumüümisele täiesti lõpu.

Lõpuks mõned head juhatused igale kaupmehele: 1) Revideerige oma võlgnikkude nimekirja nii tihti kui võimalik, vähemalt üks kord kuus.

2) Kirjutage igapäev arved välja ning ärge laske summased kaustikus lahtiselt seista.

3) Ärge kartke arveid saata kogunenud makside kohta; need ostjad, kelle kaotate arvete esitamise tõttu, ei ole midagi väärt.

4) Tehke kõik, mis võimalik, et ostjate käes olevad summad võimalikult väikeseks muutuksid. See tasub enda ära!

Samalaadiline võlgumüümise lõpetamise leping oli juba paar aastat varem sõlmitud Arendali tagamaa kaupmeeste ühingu poolt Telemarkis, kus otsustati teatud päevast võlgumüümise lõpetada. Selles lepingus olid ka kõik muud asjaolud, mis küsimust puudutavad, täpselt ära tähendatud, näiteks trahvid lepingu rikkumise eest jne. Lepingu tegemisest kõneldi põhjamaade kaupmeeste lehtedes just kui mingisugusest pilvetaguset ideaalist, eriti Norra kaupmeestelehes, kus küsimust, loomulikult, kõige elavamalt arutati; seal tunnustati küll selle n. n. Nissedaleni lepingu põhimõtteid ja õiget sihti, kaheldi aga selle teostamise võimaluse juures. Nüüd sai l. a. 1. mail selle lepingu jõusseastumisest kaks aastat täis ja sel puhul avaldas „Norges Kjöbmansblad“ tagajärgede kohta mitu kirja. O. Haugen kui üks lepingu sõlmijatest kirjutab muu seas, et kaupmehed aja jooksul kindlale arusaamisele jõuavad, missugustesse suurtesse raskustesse ja õnnetustesse neid kauba võlgumüümise viib. 1. maist 1924. a., kui Nissedaleni kaupmehed võlgumüümise lõpetasid, on juba umbes 50 kaupmeest Telemarkis sellele alusele asunud. Nad müüvad nüüd ainult puhta raha eest kaupa või kaupa kauba vastu. Lepingu algul püüdsid paljud suletargad tõendada, et ettevõtte oleval lootusetu, tarvis oleval arvestada ostjaskonnaga, kohalikkude oludega jne. Muidugi on seda tarvis teha enne, kui otsustav samm astutakse, ja nõnda Nissedalenis tehtigi. Tagajärjed on head, sest — kui keegi kaupa võlgu anda ei taha, tuleb selle eest puhta rahaga maksa.

O. Haugen on üldse tagajärgedega väga rahul ja soovib lõpuks Norra kaupmeesteliidu sekretärile Telemarki sõtta ja nende kihelkondade kaupmeestega kõnelda, kus võlgumüümist enam ei tunta. Ta tuleb sealt, ütleb O. Haugen, tagasi hingeliselt ja ihuliselt värskemana, peaasi aga, kindlama usuga sularaha eest müümise võimalustesse.

Sama lehe teises kirjas soovitatakse muilegi

kaupmeeste organisatsioonidele samasuguseid katseid teha kui Nissedaleni ühing teinud. Kuigi arusaadav, et just see, mis Nissedalenile sobinud, ei tarvitse pikema jututa kõlvata mujal, on ometi küllalt põhjust teisteski kohtades sarnaseid lepinguid sõlmida. Tähelepanuväärt, et just Arendali tagamaal oli võlgumüümise suurem ja üldisem kui kuski mujal ja seepärast tuli seal eriti jõudu pingutada, mis nüüd ka on õnnestunud.

Edasi võtab seal üks vilunud kaubareisija asja kohta sõna ja kirjutab, et sajad kaupmehed, kelle juures tema viimase paari kuu jooksul käinud, võlgumüümise järjekindla kasvamise üle kurtnud. Seda küsimust kaalutavat pikalt ja laialt kaupmeeste ühingu teostatavuse peetavat nõu, kuidas seda kaupmehekutse vähjatõbe hävitada, aga sõnadest tegudeni ei jõutavat. — Kuid kaugel põhjas, Arendalis, oleval kirjajakirjutaja leidnud kaupmeeste-ühingu, mille liikmed tarvitavad ainult ja järjekindlalt puhta raha eest müümist. Nende, nimelt Nissedaleni ja Treungeni ühingu omavaheline leping oleval nii täpne ja selge, et seda võivat kõigile kaupmeestele soovitada. Oma teekonnal ei oleval nimetatud kaubareisija, seletab ta lõpuks, kuski rohkem rahulolijaid kaupmehi näinud kui just seal ja need kaupmehed ei mõtlevatki enam milgi tingimusel vana võlgumüümise korra juure tagasi minna. Nad ütlevat, et nüüd võivad nad rahulikult magada ega tunne enam homse päeva eest muret. Mõned ostjadki, kellega kaubareisija kõnelnud, olnud uuendusega väga rahul. Nemat olid oma tarbeainete võlgadest lahti saanud, olid harjunud puhta rahaga maksta ega kulutanud enam raha kui nende jõud kannab.

Sarnases seisukorras on katsed Norras võlgumüümist piirata ja kohati ka täiesti lõpetada. Küsimus on küllalt tähtis, et temale võidaks Eestiski rohkem tähelepanu anda. Siin on mõlemate poolte, kui müüjate nii ostjategi, huvid väga tihedalt seotud.

Põhimõtteliselt võidaksid võlgumüümise lõpetamise läbi mõlemad pooled. Selle teostamises ei saa aga ostjad õieti mingit osa etendada, küll aga ainult kaupmehed. Kuid neiltki nõuab ta kindlat kokkuhoidmist ja asjast õiget arusaamist. Kas on seda Eestis praegu loota?! Kuigi küsimus tegelikult mõttes võib meil enneaegne paista, on ta ometi ka Eesti kaupmeeste huvide seisukohalt küllalt tähtis, et temast maksab kõnelda.

Kergendused näitustele Eestis väljapanemiseks toodud välismaa kaupadele.

Kaubad, mis näitusobjektidena Eestisse veetakse, peavad tolliasutustele üldises tolliseadustikus ettenähtud korras revideerimiseks üles antama. Seejuures tuleb esitada kaupade ja asjade täpne nimekiri, mis kauba spetsifikatsioonidega asetäidab. Kui niisugune nimekiri esitatud, määratakse kindlaks kaupade või asjade eest osutuv tolliraha umbkaudseks.

See tollisumma tuleb deponeerida rahaga või teiste väärtuste ja garantiidega. Tollivõimudele on õigus jäetud sisseveetavate näitusobjektide suhtes garantiikirju vastu võtta ka Eesti näitustele juhatustelt.

Näitusobjektidena sisseveetud kaupade ja asjade kohta annab tolliamet kaubakaasutajale välja kviitungi revideerimiseakti dublikaadi kujul, tarbekorral juurepitseerides ärakirja kaupade ja asjade nimekirjast.

Näitusele toodud asjade ja kaupade tagasiviimisel välismaale tulevad need kaubad või asjad kas samale või teisele tolliametile (Tallinnas, Narvas, Valgas või Pärnus) esitada ühe kuu jooksul näituse lõpupäevast arvates. Tolliamet võtab siis kaubakaasutajalt kviitungi ära ja annab tagatise, mis tollisumma kindlustamiseks oli deponeeritud, tagasi, kui see tagatis on hoiul selles tolliasutuses, mille kaudu kaubad välja lastakse, või kui tagatis seisab ainult deponeeritud rahas. Vastasel korral teatab tolliamet kaupade või asjade väljaveost sellele tolliametile, mille kaudu asjad sisse toodud, tagatiste väljaandmise korraldamiseks.

Juhul, kui kaubad või asjad ei ole välismaale tagasivedamiseks kas üldse või osalt ettenähtud tähtaja jooksul esitatud, määratakse tollimaks nende kaupade või asjade pealt kindlaks ja kaetakse sel teel, et esitatud tagatised riigi omaks võetakse või garantiikirjad ette pannakse väljamaksmiseks vastuvaidlemata sissenõudmise korras. Tagatise realiseerimisest saadud ülejääki võib kaubakaasutajale välja anda kahe aasta jooksul tollinõukogu otsuse päevast arvates.

See, mis eespool kirjutatud, ei käi sisse- ja väljaveoks keeldud kaupade kohta. Kaupade ja asjade suhtes, mille sisse- või väljavedu on tingitud lubade, tunnistuste jne. esitamisest, tuleb ettenähtud tingimusi täita.

Asju, mis siseturule lastakse tolliproovi- ja

aktsii-märkidega varustatult, võib ilma nendeta näitustel väljapanemiseks läbi lasta, kuid siis tuleb kaubakaasutajalt kirjalik kohustus võtta, et neid asju enne müügile ei lasta, kui nad on varustatud tähendatud märkidega.

Kaubaproovide sisse- ja tagasiveo korral maksab peale mõne lahkumiseku samaugune kord kui näitustele väljapanemiseks toodavate kaupade suhtes. Kaubaproovide suhtes lubatakse tollisumma kindlustamiseks ka vastava välisriigi garantiikirja vastu võtta ja kaubaproovide tagasiveoks on kuuekuuline tähtaeg ettenähtud.

Kaubakaasutajate suhtes võetakse veel tarvitusele hõlbustused, mille kohta rahvusvahelistes konventsioonides on kokku lepitud.

(Kokkuvõtte määrusest kaupade ja asjade tolliasutuste kaudu läbilaskmise kohta, kui nad proovideks või näitustele väljapanemiseks Eestist välja veetakse või Eestisse tuuakse. Riigi Teataja nr. 72/73 — 1924. a. lhk. 431).

Eesti näitustele veetavate asjade ja loomade suhtes on kergendus maksma pandud, et näitustel tagasiveetavad asjad, loomad ja loomade saatjad Eesti piirides riigiraudteedel esialgselt sihtjaamast esialgse saatejaamani maksuta veetakse. Maksuta tagasiveetavaid saatjaid ei või rohkem olla kui üks iga loomasaadetise ja üks iga hobuse kohta. Saatjad üle selle makust ei ole vabastatud. Kui asjad ja loomad küll näitusele veeti, aga neid näituse toimikonna poolt välja panna ei lubatud, siis neid maksta tagasi ei veeta.

Asjade või loomade maksuta tagasiveoks näitustel peavad nende omanikud või saatjad ühes uue saatekirjaga raudteele esitama ka esialgse saatekirja ja peale selle veel tunnistuse näituse toimikonna poolt, et saadetised tõesti näitustel olid, aga müümata jäid. See tunnistus on maksev nädal aega, arvates näituse lõpppäevast.

Näituse korraldajad omalt poolt peavad olema kuu aega enne näitust raudteevalitusele teatanud, missugustel päevadel näitus peetakse ja et ta pidamiseks luba on saadud.

(Kokkuvõtte riigiraudteede ja Pärnu-Tallinna juureveoraudtee aland. veotariif nr. 3. Riigi Teat. nr. 49/50 — 1921. a. lhk. 290).

Rahvusvahelise kaubanduskoja konverents Stokholmis.

Võitlus kitsenduste vastu rahvusvahelises kaubanduslikus läbikäimises.

26. juunist 2. juulini s. a. astub Stokholmis kokku rahvusvahelise kaubanduskoja konverents, mis oma umbes 1000 osavõtjaga kujuneb üheks suuremaks konverentsiks, mis üldse Rootsis seni peetud. Seniste ajakirjanduse teadete järgi olevat oodata 250 esindajat Ameerikast, 150 Saksamaalt ja 100 Inglismaalt, peale selle arvurikast peret välismaa ajakirjanduse esindajaid.

Väliskülaliste hulgas teatakse nimetada tähtsamaid tegelasi, nagu sir Alam Anderson, rahvusvahelise kaubanduskoja president; sir Arthur Balfour, Sheffield; M Etienne Clémentel, kes mõnd aega oli Prantsuse rahaminister; M. René Duchemin, „Confédération Générale de la Française“ president; Mr. Kempf, Pariisi kaubanduskoja president; signor A. Pinelli, Dawesi komisjoni liige; Mr. Willis H. Booth, „American Guarantee Trust Co“ esitaja; Mr. Owen D. Young, „American International General Electric Co“ esindaja; Mr. E. Filene, Boston jne.

Konverentsi on Rootsi kuningas võtnud oma kõrge kaitse alla. Külaliste vastuvõtmise korralduse eesotsas seisavad tuntud Rootsi pangadirektorid K. A. Wallenberg ja Rydbeck ja kuulsa Asea-vabrikute peadirektor J. E. Edström.

Konverentsi juhtmõte on — kavade välja-töötamine igasuguste rahvusvahelist kaubandust takistavate kitsenduste kõrvaldamiseks, nagu seda on tollipiirid, transporditõkked, passid, kitsendused välismaa kaupmeestele jne. Ka on avaldatud üldist soovi, et tähtsamate toorainete peale pandavad maksud rahvusvahelistes konventsioonides kindlaks määrataks. Rootsi esindajad kavatsevad esineda ettepanekuga, võtta kaalumisele kodumaa tööstuse riigi kaitse alt vabastamise võimalused. Selle probleemi kohta esineb referaadiga kuulus majandusmees professor Cassel Stokholmist.

Konverentsi avab Rootsi kuningas ja võtab külalised kuninga lossis vastu. Stokholmi linna omavalitsus ja teised organisatsioonid kavatsevad korraldada bankette, vastuvõtmisi ja väljasoite aurikutel kaunisse Stokholmi saarestikku

Samasuguseid konverentse on varemalt peetud 1921. a. Londonis, 1923. a. Roomas ja 1925. a. Brüsselis.

Rootsi on esimene eksneutraal maa, kus nüüd rahvusvahelise kaubanduskoja liikmed kokku tulevad.

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

Kaubandus-tööstuskoja üldkoosolek 10. V. 1927. a.

10. mail s. a. pidas Kaubandus-tööstuskoda oma üldkoosolekut, millest osa võttis 73 koja liiget. Esitatud oli kõik 6 sektsiooni.

Nõukogu esimees hra K. Päts avas koosoleku kell ¼4 p. l., mille järele asuti juhatuse ning sekretäri valimisele. Koosoleku juhatajaks valiti hra A. Tõnisson, abideks, hrad Mõru ja Hirsch. Sekretäriks valiti Fr. Liblik ja abisekretäriks kapt. Losberg.

Päevakorra esimese punktina tuli arutusele Kaubandus-tööstuskoja aruanded sissetulekute ja väljaminekute üle Koja tegevuse algusest kuni 31. detsembrini 1926. a. ja tegevuse ülevaade sama aja eest. Rahalised aruanded on avaldatud „Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“ nr. 9, tege-

vuse ülevaade aga on trükitud eribroschüürina ja kõigile Koja liikmetele kätte saadetud. Aruanded, mis Koja revisjonikomisjoni poolt läbi vaadatud, kinnitati üldkoosoleku poolt ühel häälel.

Järgmisena päevakorra punktina tuli nõukogu ettepanekul arutusele Koja osakondade ellukutsumise küsimus meie suuremates linnades Tartus, Pärnus ja Narvas, kus see tarviliseks osutunud, mis Koja üldkoosoleku poolt ühel häälel heaks kiideti.

Edasi arutati jooksvate küsimuste all aktsiaseltside ja osäühisuste seaduseelnõu, mille vabariigi valitsus kiireks tunnistanud ja mis juba riigikogu üldkomisjonis arutusel.

Hra Kolts IV sektsiooni (suurtööstus) ja hra

Teesov I sektiooni nimel võtsid sõna seaduseel nõu kohta, ära mäidades selle puudused. Kõnelejad leidsid, et on võimatu nii tähtsat seadust, nagu seda on aktsiaseltside ja osäühisuste seadus, ülepeakaela vastu võtta ja maksma panna. Seda tuleks teha peale põhjalikku kaalumist, kui tahetakse, et see elunõuetele vastaks. Üldkoosolek otsustas teha juhatusel ülesandeks, et see Koja nimel astuks samme selleks, et sea-

duseelnõu praegusel kujul seadusandliku kogu poolt vastu ei võetaks.

Nõukogu esimees hra Päts andis pikema ülevaate gildede varanduste jaotamise kohta, informeerides üldkoosolekut selle küsimuse lahendamiseks moodustatud segakomisjonide tööde tulemustest.

Koja tegevuse ülevaate kohta lähemalt ajakirja järgmises numbris.

Majanduslikud teated kodu- ja välismaalt.

Väliskaubandus 1926.

Väliskaubandus 1926. Riigi statistika keskbüroo väljaandel on ilmunud eelmiste aastate eeskujul 1926. aasta väliskaubanduse aruanne (Eesti Majandus, vihk VIII).

Raamat sisaldab IV+106 lk. ning pakub väärtuslikku ülevaadet 1926. aasta sisse- ja väljaveost. Kahjuks on aga tänavuses väljaandes ära jäänud tollitulude ülevaate osa, milline osutub küllaldaselt tähtsaks seks, et ta äratoomist eriti veel praegusel tollitariifide läbivaatamiste ajajärgul siiski igati peaks õigustama. Trükitud on raamat mullusest paremal paberil.

Kaubahindade kõikumine aprillikuus.

Nagu Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt kokkuseatud nimekirjast näha, on tähtsamate eksport- ja importkaupade suurmuügi hinnad aprillikuus suuremalt osalt püsivatena seisnud. Mõnede kaupade hinnas on siiski suurem kõikumine olnud. Nii läksid odavamaks või (320 m. puudalt), sealih (40 m. pd.), linad (kuni 200 m. puudalt) ja suhkur (10—15 m. pd.). Kallinesid: margariin (200 m. p.), kaseiin (50 m.), kakao (200—600 m. pd.), kohv Santos (200 m. pd.), loomaliha (80 m. pd.) ja kliid (15—20 m. pd.).

Eesti väliskaubandus märtsikuus 1927. a.

Märtsikuu jooksul on Eestisse toodud 22,116 meetertoni kaupu 708.142 tuh. Emk. väärtuses, välja on veetud 16.278 m. tonni 607.021 tuh. Emk. eest.

Võrreldes läinud aasta märtsikuu bilanssi käsitatava bilansiga näeme, et üldlääbikääk (väärtuse järele) on peaaegu sama suureks jäänud, kuid sissevedu on tänavu suurenenud, väljavedu aga tagasi läinud:

1927. a. märts. 1926. a. märts.
Milj. Emk.

Sissevedu	708,1	642,6
Väljavedu	607,0	682,5
Üldlääbikääk	1.315,1	1.325,1

Sissevedu on tänavu umb. 101 milj. Emk. väljaveost suurem, kuna läinud aasta märtsis ta oli ligi 40 milj. Emk. võrra väljaveost väiksem.

Tänavu oleme tunduvalt rohkem sisse toonud: nahkaupu, paberit, tekstiilsaadusi, metallkaupu, masinaid, kivisütt, õlisid ja keemiakaupu. Seevastu vähenes teravilja, kala, seemnete, kiuanete ja väetiste sissevedu.

Väljaveos näitavad vähenemist järgmised rühmad: paber, kiained, keemiakaup, nahkaupad, elusloomad ja karjasaadused. Ülejäänud rühmad näitavad enamasti väikest juurekasvu.

Maadest, kellega oleme kaubelnud, on Saksa- maa nii sisse- kui ka väljaveos esimesel kohal. Temale järgnevad: sisseveos — Ühisriigid, Poola, Inglismaa ja N. S. V. L., väljaveos — Inglismaa, N. S. V. L., Läti ja Belgia.

Kinnitus-aktsiaseltsi „Eesti Lloid“ tegevus 1926. a.

28. aprillil s. a. pidas kinnitus-a.-s. „Eesti Lloid“ oma VIII korralise peakoosoleku, millisel muu seas kinnitati aruanne seitsmenda tegevus- aasta eest.

Kogupreemiate sissetulek ulatub Emk. 45.308.258.— peale, millest edasikinnituse preemiateks läks Emk. 24.855.942.—. Kahjutasu on välja makstud Emk. 20.224.423.—, millisest summast edasikinnitajate peale langes Emk. 16.018.959.—.

Kinnitussummad elukinnituse osakonnas on tõusnud Emk. 266.721.527.— peale ja näitavad seega juurekasvu Emk. 92.693.959.— suuruses. Kinnitatute arv selles osakonnas ulatus aasta lõpuks 1809 peale. 1925. aasta lõpuks oli aga 1281 isikut kinnitatud, järelikult on seega kinnitatute arv 528 isiku võrra suurenenud.

Seltsil on korda läinud nagu senigi kõiki kulusid trukitööde, inventari ja organisecrimise eest maha kirjutada ja oma tagavarasid ühes põhikapitaliga Emk. 20.369.743 — pealt 31. detsembril 1925. a. tõsta Emk. 27.120.985 — peale 31. detsembril 1926. a. Puhaskasu on aruande järele Emk. 212.072.:76, dividendi otsustati peakoosoleku poolt välja maksa aktsionäridele 10%, kuna elukinnituspõhijatele 11—16% määrati.

Seltsi juhatus koosneb järgmistest härradest: K. Päts, G. Vestel, L. Rasmussen, konsul R. Rank ja konsul J. Puhk.

Narva väikekaupmeeste ühingu aastapäev.

Laupäeval, 30. aprillil s. a. pühitses Narva väikekaupmeeste ühing Narva Vene Klubi ruumes oma esimest aastapäeva, millest osavõtt õige elavaks kujunes. Klubi kitsad ruumid suutsid mahutada ainult 250 pidulist. Juubilarile öeldi aastapäeva puhul palju tervitusi kui kirjalikult nii suusõnaliseltki, muu seas ka Kaubandus-tööstuskoja III sektsiooni esimehe poolt, kes väga elavates värvides noort kaupmeeste kutseorganisatsiooni teistele, vanematele, eeskujuks seadis.

Ühingu üheaastane tegevus on olnud viljakas: Ühingu valitsemisel tegutsevad praegu kohapeal leiva- ja kaljatööstus, missugust tegevust ka teiste alade peale tulevikus kavatsetakse laiendada. Ühingu tegevliigete arv ulatub praegu üle 200.

Õpilaste vastuvõtmine Eesti merikoolidesse.

Käesoleva aasta sügisel on Eesti merikoolidesse vastuvõtmine 14. ja 15. okt.

Missuguse haridusega ja merisõidu praktikaga noormehi merikoolide üksikutesse klassidesse vastu võetakse, selle kohta on andmed „Merikoolide seaduses“ „Riigi Teatajas“ nr. 137 — 1923. a.

Tänavu aasta sügisel võetakse merikooli noormehi kergematel tingimustel vastu kui ülealanim. seadus ette näeb. Nii võetakse tänavu peale nende noormeeste, kes 6-kl. algkooli kursuse lõpetanud või vastava hariduse omandanud või sisseastumisel eksami rahuldavalt sooritavad ja 6 kuud tekimehena meresõite teinud, merikooli ettevalmistusklassi ka endiste 2-kl. ministeeriumikoolide, ev.-luteri kihelkonnakooli ja 2-kl. gr. õigeusu kihelkonnakoolide lõpetajaid, kui nad vähemalt 16 kuud tekimehena merel sõitnud ja vähemalt 18 aastat vanad.

Merikooli I klassi astujailt nõutakse tänavu meresõite vähemalt 16 kuud ja II klassi astujailt 28 kuud tekimehena ja vastavat haridust.

III klassi võetakse neid, kes teinud kaugesõidu tüürimehe eksami ja tüürimehena sõitnud vähemalt 12 kuud ligi- või kaugesõidus. (R. T. nr. 28 — 1927. a.).

Eesti-Soome otseühenduse komisjoni tööd.

22.—26. aprillini oli Helsingis teine Soome-Eesti komisjoni ühine konverents. Eestist võtsid osa teedemin. abi hra Jürgenson, mereasj. peav. direktor Avik, kaub.-min. esitaja hra Gutman, teedeministeeriumi esitaja hra Riives, Kaub.-toostuskoja esitaja hra Masik ja maakleriteühingu esitaja hra Vielhaack.

Soome komisjon oli sama-arvulises koosseisus hra Ahonen'iga eesotsas.

Konverents arutas küsimust juba praktilisest küljest, käsitades kolme punkti: 1) Senine kaupade, reisijate ja posti liikumine Eesti-Soome vahel ja loodetav liikumine tulevikus otseühenduse loomise ning igasuguste liikumistakistuste kõrvaldamise puhul. 2) Takistused liikumisel ning tarvilised sammud nende kõrvaldamiseks ja 3) Igapäevase laevauhenduse teostamiseks tarvisminevate laevade tüüp, andmed ja tegevuse kalkulatsioonid.

P. 1. vastavalt selgitati komisjonis, et viimase 6 aasta jooksul on liikunud reisijaid Tallinn-Helsingi vahel 24.000—12.000. Kaupu Eesti-Soome vahel kuni 75.000 tn. ja reisijate-laevadega 10.000—12.000 tn. Peale selle on aeroplanidega liikunud reisijaid kuni 2500. Takistuste kõrvaldamisel ning otseühenduse loomisel võiks loota reisijate liikumise suurenemist 14.000 pealt esimeses järjekorras 50% ja teises 100% võrra, kaupade vedu reisijate laevadega aga 25% kuni 50% võrra. Viimaseid arvusi arvab Eesti delegatsioon kahekordseks võivat võtta.

P. 2. all konstateeriti järgmisi takistusi liikumisel, mis tuleksid kõrvaldada: 1) Viisumid kaotada Eesti-Soome vahel ja lihtsustada passid; 2) Kaotada transiit-viisumid läbisõidul Soomest Öhtu-Euroopasse läbi Balti riikide ja vastupidi; 3) Lihtsustada või kaotada tollivormaliteedid piiridel läbisõidul Balti riikidest; 4) Luua otsekohene kaupade edasiandmine Eesti raudteedelt Soome läbilaskedokumentidega ja vastupidi, samuti Soomest üle Eesti Balti riikidesse ja kaugemale ja vastupidi, milleks vastavad kokkulepped saavutada ning Berni konventsiooniga ühineda; 5) Luua reisijate bagaashi üleandmine raudteede poolt Tallinna sadamas laevalt rongile ja vastupidi, samuti Helsingiski;

6) Võimalikult kiirendada liikumist ja rongide sõiduplaanid laevadega ühtlustada.

Laevasõidu takistustena Soome-Eesti vahel konstateeriti igapäevase otseühenduse vajadust, mille teostamist aasta läbi oleks tarvis ette näha. Siin on aga suureks raskuseks talvine navigatsioon ja jäätakistused. Soome-Eesti vete jäätakistuste vaatlemist ning nende kohta vastavate asutuste, reederite ja laevade informeerimist arvatil tarvilikuks ühtlustada ning otstarbekohasemalt organiseerida. Lepiti kokku, et jääajal laevade liikumisel otse Tallinnast Helsingi suuniks laevade saatmine ja vastuvõtmine jäämurdjate poolt jääpiirini Åransgrund-Revalsteini vahel, laevade liikumisel Helsingi-Porkkala-Tallinna Porkkala ja Naissaare vahel ja laevade liikumisel Hangö-Tallinn Pakerordi kohal või raskemates oludes Pakerort-Osmussaare vahel. Samuti leiti tarviliseks, et jäämurdjad peaksid oma tegevusel meres üksteist vastatikkku informeerima. Laevade väljaminekute ühtlustamiseks Tallinna ja Helsingi sadamas leiti tarviliseks, et Helsingi maksud, mis praegu linilaevadele 2—3 korda kõrgemad, alandataks Tallinna normideni.

P. 3. Laeva tüüpide ja kalkulatsioonide kohta ei saadud tulla veel lõpuotsusele, kuna puudusid mõned andmed. Selle punkti ettevalmistamine anti alamkomisjoni hooleks, kuhu kuuluvad Soome poolt dr. Ramsay ja Eesti poolt dipl. ins. E. Masik.

Lõpulikude otsuste tegemiseks lahtistes küsimustes ja tööde kokkuvõtmiseks tuleb ühis komisjon veel kord kokku, kuna alamkomisjon juuni algul tööd jätkab.

Läti:

Kaubandus. Läti parlament on ratifitseerinud tolliuniooni seaduse Läti ja Eesti vahel, mis astub jõusse peale ratifitseerimisteedaannete vahetamise mõlemate riikide vahel. Sellest peale kaotab maksvuse 1. novembril 1923. a. Läti ja Eesti vahel sõlmitud majanduslik- ja tollileping. Ühes sellega algab ka tollitariifi läbivaatamine, seadusandlus majanduse alal, nagu monopoli- ja aktsiisiseaduse väljatöötamine, tariifide, ning riigipankade emisjoni- ja diskontopoliitika koordineerimine jne., mille läbiviimise järele alles tollipiir täielikult kaotatakse. Kui see sündinud, kujuneb Läti ja Eesti ühtlaseks majanduspiirkonnaks.

Väliskaubanduse bilanss veebruaris a. näitab oluliselt vähenenud passiviteeti, võrreldes puudujäägiga läinud aasta veebruaris.

Import 1927. a. veebruaris oli 16,8 milj. ls., eksport — 11,9 milj. ls., seega bilanss passiivne

4,9 milj. ls. (1926 a. veebruaris — 12,7 milj. ls.).

Informatsiooni-büroo Läti panga juures. Tervitatavaks ja välismaale tähtsaks osutub Läti panga juure asutatud informatsiooni-büroo, mis annab täpseid teateid Läti ettevõtete krediidikoormatuse kohta mitte üksnes Läti pangas, vaid ka teistes rahaasutustes.

Mida Vene kavatses Lätti vedada. „Jaun. Sin.“ 25. apr. Rahaminister Basthjanis seletab, et delegatsioonile on Moskvasse kaasa antud laialdased volitused, ühes arvatud ka lepingu allakirjutamine ja sõlmimine. Venemaa tahab kergendatud tingimustel Lätti vedada soola, suhkrut, naftaprodukte, tubakat, nisu jne. Leping sisaldab peaaesjalikult tingimusi kaupade vahetuse ja õiguste üle: Vene klaussulad ja kaubandusliste esitajate kummagi poolseid õigusi.

„Br. Tehv.“ kirjutab 25. aprillil, et välisminister kavatses Venega sõlmida ainult ajutise kaubanduslepingu, milles igasugused tüliküsimused puutumata jäetakse. Alaline leping võivat kujuneda sarnaseks, mida seim ei ratifitseeri, sest ei olevat lootust, et Venemaa Läti soovidele vastu tuleks. Ajutine leping aga Lätile midagi ei pakuvat. Vene kaubanduslikud asutused olevat Lätis juba kõik saanud, mida nad on tahtnud. Peale lepingu sõlmimist Vene seisukord halvenevat, sest ta olevat siis sunnitud tegutsema kooskõlas Läti seadustega. Kui venelased ka Lätile oma territooriumil vaba tegevuse annaksid, ei tähendavat see ikkagi midagi, sest ükski soliid firma ei julgevat end lähemas tulevikus siduda Vene ettevõtetelega. Üldse olevat kahtlane, kas Moskva läbiraakimistel mingit vastuvõetavat lepingu vormi leitakse. Delegatsioon on ainult poliitiline, ilma majandusliste organisatsioonide autoriteetlase toetuseta ning tal ei lähe korda võita karastatud Vene diplomaatiat. Lõpuks ütleb leht, et oleks hea, kui Moskvasse sõit ei annaks mingisugust tagajärge, sest siis tuleks kanda ainult delegatsiooni saatmise kulud, kuna lepingu sõlmimisel Venemaa saaks jälle uusi eesõigusi.

Leedu:

Leedu kaubandus-tööstuskojal on kavatsusel kaubandusliku vahekohtu asutamine, milleks praegu on väljatöötamisel vastav seaduse kava. Ringkonnakohtute juures on ette nähtud nende asjade ajamiseks asutada eriosakondi. Praegu harutatakse Kovnos tehnilisi määrusi transiitpuude parvetamise asjus Poolast

Njemani kaudu. Kaubanduskojas on asutatud komisjon, mille ülesandeks on algada koostööd Berliinis asutatud Leedu-Saksa kaubandusliku seltsiga. Oodatud tollide kõrgendamine 300% võrra nende riikide saaduste pealt, kes ei ole Leeduga sõlminud kaubanduslepingut, ei ole poolehoidu võitnud, ning valitsus võttis kava tagasi.

Daani :

Kartuliturg Daanis. Võib konstateerida, et Eesti kartul on juba Daani sisse pääsnud ja siin oma kvaliteedi poolest lugupidamist leidnud. Just lihavõttepühade eel saabus Kopenhaagenisse m.-p. „Elma“ 98 tonni kartulitega, mida siin 6,75—6,55 pr. 100 kg. pealt likvideeriti. Võrreldes kohaliste engros-hindadega (7½—9 kr. 100 kg.) ei ole sellega meie kartuli eest küll kõrget hinda makstud, kuid siin peab pidama silmas, et see kaup siin seni tundmata oli ja seepärast, nagu uus kaup ikkagi, ainult esialgselt madalama hinnaga turule teed läi. Teiseks ei ole meie kartulikaupmehed küllaldaselt organiseeritud, et välismaal teine-teisega konkureerides hindasid alla ei suruks. Kolmandaks ei ole ka siinse turu mahutuvus kuigi suur. Daanis eneses tuleb rehkendada ainult Kopenhaageni linnaga kui ülesostja ja tarvitajaga, kuna provintsis oma kartulit jätkub.

Kopenhaagen tarvitab päevas läbistikku 20 tonni kartulit. Sellega on ta juba varemalt saadud ja veel teel oleva (200—250 tonni) kvantumiga Eestist juba isegi tükikese aja peale varustatud. Kuna aga ka mujalt sisse veetakse (isegi Lõuna-Rootsist), siis näib siin tulevikus suuremate kvantumite likvideerimine raskendatud olevat. Tõsi küll, Daani reeksporteerib osa kartuleid, näiteks Prantsusmaale, kuid sarnastest operatsioonidest tuleks meie kaupmeestel võimalikult loobuda ja endale sisseveomaadega luua otseühendus. Kui Daani tänavu kuulub sarnaste maade hulka, siis on see juhuslikult, puuduliku saagi tõttu läinud sügisel.

Rootsi :

Rootsi puueksport 1927. a. esimesel veerandil on hoogsalt kasvanud, tõustes 300.000 standardi peale 80.000 standardi vastu läinud aasta esimesel veerandil. Üldine müük 1927. a. esimese veerandi lõpul tõusis koguni 540.000 standardi peale, — arvuni, milleni läinud aastal jõuti alles augustikuul.

Puumassi ja paberi väljavedu esimese kolme kuu jooksul ei võinud, loomulikult, tõusta läinud aasta rekordarvuni, kuna

rahvusvaheline turg näitas lödvenemise tendentsi.

Rekordarvuni on möödunud veerandaastal jõudnud ka raua ja terase väljavedu, mis kaugelt ületab kahe eelmise aasta väljaveo.

Ärivõimalustest N. Venemaaga.

Läinud aasta suvel külastas Soome ühistegeliste ettevõtete delegatsioon N. Venet, kus soomlasi õige hästi vastu võeti ja suuri lubadusi äritegemiseks anti, hiljem aga selgus, et nende lubaduste teostamisest midagi välja ei tule. Hiljuti peetud ühistegelise võiväljaveo-äri „Valio“ aasta-peakoosolekul toonitas üks juhatusliigetest, kes ka Venemaal käinud, et venelased, kartes valuuta raskusi, milgi tingimusel põllumajandusetoote importi ei luba. Sel puhul kirjutab „Uusi Suomi“, et Venega võimatu olevat kaubanduslikke suhteid luua, seks puuduvat juriidiline baas, kuna SSSR'i tsiviilkoodeksi järele võib riiki igal ajal tühistada ärilisi lepinguid, kui neid talle on kahjulikud, vastaselt poolelt nõutakse aga igal tingimusel lepingu täitmist. Soome krediidi andmise suhtes Venele on leht eitaval seisukohal.

Vekslite protestimiseks Riiga eriline notar.

Raskuste tõttu, mille all kannatavad vekslite andjad protestide puhul, otsides oma vekslid pea kõigi Riia notarite kontorites, otsustas Läti panga nõukogu kontsentreerida vekslite protestid ühe notari kätte. Põhimõtteliselt on otsustatud Läti pangas diskonteeritud vekslid protestida kas rahaministeeriumi notari juures või jälle selleks ametisse kutsuda eriline notar. Läti panga arvates oleks see meetod veksliaandjale tunduvalt kergem ja odavam, kuna vekslite protest eranotarite juures tuleb hulga kallim.

Rahaministeerium on Läti panga nõukogu otsusega päri tingimusel, et tähendatud erilist notari kasutaksid ka kõik erapangad.

Budapesti kaubandus-tööstuskoja 75-a. tegevuse juubel.

12. märtsil s. a. pühitses Budapesti kaubandus-tööstuskoda oma 75-aastase tegevuse juubelit. Selle päeva puhul korraldatud pidulikust istungist võtsid osa peale riigi- ja linnavalitsuse esitajate ka teiste kaubandus-tööstuskodade, samuti ka põllutöökoja, ülikooli ning majanduslikkude huviringkondade esitajad. Kõik kõnelejad, keda esines rohkel arvul, rõhutasid üksmeelselt koja suuri teeneid ta pika tegevusaja jooksul.

Õiendus.

Meie ajakirja 8. nr., 13. aprillist s. a., tööme pealkirja all „Uusi tööstusi“ muu seas teate, et Amalie Peetsile Tartus, Pihkva t. nr. 100, kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakonna poolt on luba antud piimamasinate tehase sisseseadmiseks. Kuna siin tegemist eksitusega ja Amalie Peetsile mitte pole antud luba tehase sisseseadmiseks, vaid oma maja ümberehitamiseks, milles asus ja saab ka tulevikus edasi asuma Gustav Peetsi Esimene Eesti Piimamasinate vabrik, siis palume austatud lugejaid seda teadet ses mõttes lahkesti õiendada.

Uusi seadusi ja määrusi.

Kunstvõi sisseveo ning müügi kohta

on viimases „Riigi Teataja“ nr-is (nr. 42 — 3. maist 1927) avaldatud kaubandus-tööstusministeeriumi teadaanne, mille järele kaubandus-tööstusministeerium kunstvõi, kunstjuustu ja kunsttoidurasva seaduse § 11 põhjal („R. T.“ nr. 100 — 1926. a.) teatab, et välismaalt on lubatud sisse vedada ja Eestis müüa järgmisi kunstvõi sorte:

1. Soome kunstvõid „Ananas“ ja „Maa-miehen“, valmistatud margariinitehases O. Y. „Elo“, Hangö — Växel.

2. Soome kunstvõid „Martha“ ja „Aino“, valmistatud Suomen margariinitehhas O. Y. Hangö.

3. Saksa kunstvõid „Montana Tafelmargarine“ ja „Vera Tafelmargarine“, valmistatud Hamburgis, Steinvärder, Margarinefabrik Mohr & Co. m. b. H.

Liitrohtude ja doseeritud preparaate sisseveo ning müügi kohta on „Riigi Teatajas“ nr. 40 — 28. aprillist 1927. a. avaldatud määrus, mille järele pannakse maksma tolli põhitariifi I. A. § 113 p. p. 1. ja 2. määruse põhjal („Riigi Tea-

taja“ nr. 4/5 — 1924. a.) tervishoiu peavalitsuse poolt kokkuleppel rahaministriga kokkuseatud sisseveoks lubatud liitrohtude ja doseeritud preparaate nimekirja. Endised nimekirjad, mis avaldatud „Riigi Teatajas“ nr. 79/80 ja 112 — 1923. a., nr. 92/93 — 1924. a., nr. 39/40 ja 161/162 — 1925. a. ning nr. 29 ja 87 — 1926. a., kaotavad sellega oma maksvuse.

Firmade seadus.

Seni Eestis maksvad seadused olid firma asutamise, kasutamise ja kaitse õiguse suhtes puudulikud. Nüüd on avaldatud uus seadus, mis firma kasutamise ja kaitse korra ette näeb. See seadus on ilmunud „Riigi Teatajas“ nr. 36 — 1927. a. lhk. 507—508 „Firmade seaduse“ nime all.

Äride registreerimine.

Uue seaduse järele, mis „Riigi Teatajas“ nr. 36 — 1927. a., lhk. 506—507 avaldatud, peavad Eestis edaspidi oma firma registreerima isikud, ühingud ja seltsid, kellel on: 1) ettevõtte, mille pidamiseks 1.—3. järgu kaubanduslik äritunnistus lunastatud ja kellel on 2) ettevõtte, mille pidamiseks on lunastatud 1.—8. järgu tööstuslik äritunnistus. Registreerimise alla ei kuulu riigi- ja omavalitsuse-ettevõtted ja kooperatiivühingud.

Äride registrit hakkab pidama kaubandus-tööstuskoda. Tähtaeg, millal äride registrit pidama hakatakse, ei ole veel välja kuulutatud.

Äriettevõtete koosolekuid.

20. mail:

A.-S. „Tekstil“ korralline peakoosolek kell 4 päeval, Bekkeri tehas nr. 4—12.

21. mail:

A.-s. „Balti Film Union“ korralline peakoosolek kell 5 p. l. Viru t. 4.

Aksia-Selts „D. Mirvitz ja Pojad“

TARTU, Raatuse t. 6, telef. 3-83.

TALLINN, S. Tartu mnt. 13, telef. 26-81.

Kõige soodsam klaas, kristall, kivi, portselaan,
email, alumiinium, nikkel, alpaka, plekk ja teras

valgustuse, köögi ja majatarvete
sisseostukoht Eestis.

27. mail:

A.-s. „Eesti Kaubandus“ korriline peakooslek kell 3 p. l. seltsi ruumes, Falgi tee 6.

28. mail:

A.-s. „Drommeter ja Co.“ korriline peakooslek kell 5 p. l. Lai t. 5.

30. mail:

Joaveski puupapivabriku a.-s.

korriline peakooslek kell 6 p. l. Vabaduse puiestee nr. 1.

Põhja kinnitusa.-s. korriline peakooslek kell 4 p. l. seltsi ruumes, Suur Karja t. 7.

31. mail:

„Port-Kunda“ tsemendivabriku a.-s. korriline peakooslek kell 5 p. l. Tallinnas, Viru t. 9.

Välisbörsid:

	L O N D O N										
	29. IV	30. IV	2. V	3. V	4. V	5. V	6. V	7. V	9. V	10. V	11. V
Frank . . .	124.02	124.01	124.01	124.00	124.03	124.01	124.01	124.	124.00	124.01	124.02
Dollar . . .	4.8578	4.8575	4.8575	4.8584	4.8596	4.8587	4.8581	4.85 ^{13/16}	4.8581	4.8587	4.8587
Rootsi kroon	18.16	18.16 ^{1/4}	18.16 ^{1/4}	18.16 ^{1/4}	18.16 ^{3/4}	18.16 ^{3/4}	18.16 ^{1/2}	18.16 ^{1/2}	18.16 ^{1/2}	18.16 ^{3/4}	18.16 ^{1/2}
Daani kroon	18.21	18.21	18.20 ^{3/4}	18.20 ^{1/2}	18.20 ^{1/2}	18.20 ^{1/2}	18.20 ^{1/2}	18.20 ^{1/2}	18.20 ^{1/2}	18.20 ^{1/2}	18.20 ^{1/2}
Norra kroon	18.81	18.78	18.79	18.79	18.82	18.81	18.81	18.79	18.80	18.83	18.82
Saksa mark	20.49	20.49 ^{1/4}	20.49	20.50 ^{1/4}	20.50	24.50 ^{1/4}	20.50 ^{1/4}	20.50 ^{1/2}	20.50 ^{1/2}	20.52 ^{1/4}	20.51 ^{1/4}
Soome mark	193.00	192.95	192.95	193.00	193.00	193.00	193.00	193.	193.	193.	193.05
Floriin. . .	12.1393	12.1368	12.1393	12.1375	12.1412	12.1412	12.1387	12.137 ^{3/8}	12.1400	12.1393	12.1393
Liir. . . .	91.00	91.50	94.25	92.37	93.12	92.81	92.00	91.1 ^{1/16}	88.75	90.87	89.50
Helveetsia fr.	25.25 ^{1/2}	25.25 ^{1/4}	25.25 ^{3/4}	25.25 ^{3/4}	25.26 ^{1/4}	25.26 ^{3/4}	25.26 ^{3/4}	25.26 ^{1/2}	25.26 ^{1/2}	25.26 ^{3/8}	25.26 ^{3/8}
Tshehhosl.kr.	164.00	164.00	164.00	164.00	164.00	164.06	164.00	164.	164.06	164.06	164.00
Belgia frank	34.93 ^{3/4}	34.92 ^{5/8}	34.93 ^{1/2}	34.93 ^{3/4}	34.95 ^{1/4}	34.95 ^{1/4}	34.95	34.95	34.96	34.97 ^{1/2}	34.96 ^{3/4}
Shillingid . .	34.57	34.57 ^{1/2}	34.60	34.57	34.60	34.65	34.62	34.52 ^{1/2}	34.57	34.56	34.57
Poola slot . .	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50
Pengo	27.87	27.85	27.85	27.86	27.87	27.88	27.89	27.88	27.85	27.85	27.85
Latt	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.1975	25.20
Litt	49.25	49.25	49.25	49.25	49.25	49.25	49.50	49.25	49.25	49.25	49.25
Tsherv. rbl.	942.00	942.00	942.00	942.50	942.00	942.00	942.00	942.00	942.00	942.50	942.00
Kuld p/unts .				81/11 ^{1/2}	84/11	84/11	84/11	84/11	84/11		
Höbe p/unts	2/1 ^{3/4}	2/1 ^{11/16}	2/1 ^{3/4}	2/1 ^{15/16}	2/1 ^{7/8}	2/2	2/2 ^{1/16}	2/1 ^{7/8}	2/2 ^{1/16}	2/1 ^{15/16}	2/1 ^{15/16}
Plaat. p/unts											
	B E R L I N										
	29. IV	30. IV	2. V	3. V	4. V	5. V	6. V	7. V	9. V	10. V	11. V
Naelsterling .	20.494	20.496	20.498	20.497	20.502	20.502	20.501	20.50	20.500	20.505	20.50
Frank	16.53	16.53	16.53	16.53	16.535	16.535	16.535	16.535	16.535	16.515	16.04
Dollar	4.219	4.2195	4.2195	4.2195	4.219	4.295	4.2195	4.220	4.220		4.222
Rootsi kroon	112.78	112.70	112.83	112.83	112.83	112.83	112.84	112.85	112.85		112.90
Daani kroon	112.59	112.62	112.65	112.65	112.67	112.65	112.64	112.64	112.63		112.65
Norra kroon	108.96	109.18	109.13	109.00	108.95	108.97	109.02	109.10	109.10		109.00
Soome mark	10.618	10.615	10.615	10.62	10.619	10.617	10.622	10.622	10.62		10.627
Floriin. . . .	168.82	168.88	168.80	168.90	168.90	168.78	168.92	168.91	168.91	168.95	168.85
Liir.	22.52	22.37	21.52	22.13	22.15	22.07	22.22	22.39	23.25		23.04
Helveetsia fr.	81.13	81.155	81.17	81.16	81.16	81.165	81.14	81.15	81.17		81.19
Tshehhosl.kr.	12.494	12.497	12.50	12.497	12.498	12.499	12.499	12.498	12.498	12.504	12.508
Belgia frank	58.655	58.675	58.675	58.675	58.67	58.67	58.67	58.67	58.65		58.675

Turgude ülevaade aprillikuul.

Süsi: Ruhri söepiirkonnas avaldus tunnustav ekspordi vähenemine. Võrreldes eelmise aasta sama ajaga on Ruhri söeturu seisukord siiski veel küllalt soodus. Prantsusmaal oli peale

lihavõttepühi söeturul märgata nõrka elavust, kuna Inglismaal valitseb vaikus. Hinnad — parim bunkrisüsi 14/6 Engl. tn.

Raud: Saksa rauaturul valitses kogu möö-

dunud kuu jooksul elavus, mida pannakse eestkätt eduka ehitustegevuse ja masinaehituse tööstuse arvele. Mõju avaldas osalt ka oodatav hindade tõus, mis aga jäi tulemata. Inglise toor-raua turul oli aga vaikne, nõudmine valmisraua järgi äärmiselt tagasihoidlik.

Puuturg: Kestev elavus ehitustööstuse alal on tekitanud suurenenud nõudmise saetud puumaterjali järele. Hinnad kõigi sortide peale kindlad.

Puuvill: Läänud kuu esimesel poolel pü-

sis puuvillaturul vaikus. Hiljem põhjustasid halvavad teated Ameerikast, eriti Missisipi piirkonnast, hindade tõusu. New-Yorgis on vahepeal hinnad tõusnud 15,30 cts lb. Ameerika sisetarvidus on väga suuresti kasvanud.

Teravili: Teraviljaturul ei olnud möödunud kuul suuremaid muutusi. Euroopa maade impordi tarvidus on ka möödunud kuul püsinud pihratuna. Ebasoodsad lõikuse väljavaated tähtsamates eksportmaades on kutsunud välja väikese hinnatõusu, milline tendents kuu lõpul laienes ka loomatoiduhindadele.

Toiduainete turg.

London.	
11. V. Nisu, kaal—496 Inglise naela	
Northern Manitoba	£ 58/6
Hard Winter	52/6
Rosario Santa	54/3
Jahu, kaal — 280 Inglise naela.	
Manitoba	42/6
Austraalia	40/
Kansas	42/9
Odrad	
Kanada Nr. 3, kaal — 370 Inglise naela	37/3
Kalifornia, kaal — 424 Inglise naela	44/3
Kaerad, kaal — 320 Inglise naela	
La Plata	24/11/2
Canada № 2	
7. V. Linad, cif.	
Riga Z. K.	85/0 00/—
Pärnu H. D.	81/0 00/—
Slanetz U/A Medium	84/0 85/0
Bacon, kaal — 112 Inglise naela	Sh.
Iiri	113/0 — 127/0
Daani	96/0 — 100/0
Kanada	90/0 — 100/0
Ameerika	—
Munad, kaal — 120 Inglise naela	Sh.
Inglise	10/6 — 12/6
Iiri	11/0 — 12/3
Või, kaal — 112 Inglise naela	
Hollandi	154/0 — 158/0
Daani	160/0 — 162/0
Uus-Meremaa	142/0 — 166/0
Austraalia	138/0 — 162/0
Argentiina	140/0 — 156/0
Esti või	— — —
Läti " I sort	— — —
" " II "	— — —

Hamburg.

11. V. Nisu	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 295 — 303
Manitoba, cif 100 kgr. eest t.	fl. 16.65

Hard Winter, cif 100 kgr. eest termiin	fl. 15.70
Ameerika jahu, 100 kgr. eest termiin	\$ 7 1/4 — 8 3/4
Rukis	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 278 — 280
Western II, cif 100 kgr. eest	fl. 13.10
Kaerad	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 240 — 248
16. V. Odrad, talve,	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 225 — 235.00
Odrad, suve,	
Sisemaa, tonni eest	" 240 — 260.00
11. V. Suhkur	
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco	£ 17/33/4
Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin	" 17/6
Java 50 kgr. eest termiin	" 15/93/4
American Fine Granulated 50 kgr. eest	"
Riis	
Burmah II, 50 kgr. eest	" 15/9
Rasv	
Purelard American, 100 kgr. eest	\$ 315/8
Steamlard 100 kgr. eest	" 30 1/2
5. V. Või, Berliini engros-hinnad, tsentneri eest	Rmk.
Välismaa I sort	" 179—186
" II "	" 148—150
" III "	" 140—145
Esti või	" 168
Läti või, punane	" 163—164
" must	" 160

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritava kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

Jahud: nisu pehme, kõrgem s., Ameerika ja Inglise	pd.	760—825	Liha looma, I sort	pd.	600—1040
„sõre, kõrgem sort Ameerika ja Inglise	„	810—850	Ölikoogid, linaseemne	„	—
„J. Puhk ja Pojad“ rukkijahu	„	360—370	„ paevalille	„	245
„ „ „ „ püül	„	470—500	Soja, jahu	„	330
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvil- lase kotiga.	„		Jahu, paevalille	„	255—265
Püüljahu:	„		Segajõutoit I s.	„	—
Rukkijahu:	„		„ II s.	„	—
Rukkijahu (50 kg.) puud	mk.	570	Nisukliid	„	215—220
„ harilik (4 pd.)	„	500	Puuvillane riie, Bjas	arss.	37,50—46,50
„Eesti Parem“ saiajahu 50 kg.	„	855	„ Mitkal	„	28,50—34,50
„Kalev“	„	815	Lina, Liivi R.	pd.	1900—1950
„Taara“	„	795	„ Petseri	„	2150—2200
„Kungla“	„	745	„ Võru	„	2100—2150
„Sampo“	„	695	„ Tartu	„	1900—1950
Manna	„	900	Linaseemned, õli 87½% basis	„	—
Jahu: nisu, pehme — sõre . .	„	685—890	Linaseemned, külvi	„	—
A/S. Rotermanni tehaste jahud:	„	685—905	Takud, Codilla, I sort	„	—
Rukkijahud	„	350—360	„ „ II „	„	—
„ püül	„	470—490	„ „ III „	„	—
„ nisu, pehme — sõre	„	—	Kivistisi, auru, Yorkshire, 2k. pest.	„	52—54
Rukis, Eesti	„	—	„ Newcastle	„	51—52
„ Vene	„	345	„ sepa	„	50—53
„ Poola	„	—	Koks, valu	„	75—78
Kaerad, toidu	„	255—260	„ gaasi	„	75
Odrad, õlle	„	—	Põlevkivi, I sort A	„	10
Odrad, toidu	„	290—300	„ I „ B	„	9
Herned, rohelistel, Hollandi . .	„	—	„ II „	„	7,50
Riis, Burma II	„	630—635	„ III „	„	5
Kartulid, eksport	„	53—55	„ Fenolaat	„	150
„ piirituse	„	—	„ Gudroon	„	220
Kartulitärklis „Superieur“ . . .	„	525	„ pigi	„	190
Piim, pudelites	ltr.	—	Raud, sordi	„	235—250
„ lahtine	tp.	—	„ vits	„	340—520
Või, eksport, I sort	pd.	3800—4000	„ plekk	„	370—510
Margariin, välismaa	„	2440	„ plekk, tsingitud	„	690—770
Kaseiin, Eesti	„	1300—1350	Raudtalad	„	250—270
Juust „Schweitsi“, kodumaa . . .	„	2700—2900	Teras, vedru	„	450—510
Munad, eksport I s. (kast 1440 tk.)	kast	7200	„ tööriistade	„	1200—1400
„ II s. („ 1440 tk.)	„	6480	„ talla	„	—
Kakao, Hollandi	pd.	2800—3000	Belgia reejalase teras, sitkus 45	„	—
„ Inglise	„	2400—2600	Malm	„	—
„ Ameerika	„	1800—2000	Inglitina	„	11.000—11.200
Kohv, Rio, Santos	„	4800—5200	Seatina	„	1300—1350
„ Kesk-Ameerika sordid	„	5900—7700	Vaskplekk, punane	„	3400—3600
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseil- lon	„	9000—9800	„ valge	„	3200—3400
„ „ Orange Pekoe, Java	„	8000—9000	Tsink-plekk	„	1800—2200
„ „ Moning, Hiina	„	4700—5400	Masinaõli, Vene,	„	480—530
Suhkur, peenike, valge, Dantsigi . .	„	—	„ Ameerika	„	570—640
„ „ „ Saksam.	„	—	„ mootor	„	700—760
„ „ „ Tshehhosl.	„	775—780	„ auto	„	950
Suhkur, peenike, valge, Java	„	765—770	Linaseemneõli	„	1210
„ „ „ Guatemala	„	765—770	Värnits	„	1250
Siirup, kartuli, 42%	„	600	Tsilindriõli, Vene	„	625—950
Glükooos	„	575	„ Poola	„	—
Sool, lahtine, Saksa	„	52—54	„ Ameerika haril. aur. 280°	„	570—590
Heeringad, Yarmouth, Mat- ties	tünn	4800—5100	„ ülekuum. „ 3200	„	935—975
Heeringad, Yarmouth Mat- fulls	„	5200—5400	Põlevkiviõli	„	170
Heeringad, Shoti, Matties	„	5200—5300	Nafta, Vene	„	245—260
„ „ Matfulls	„	5600—5700	„ Ameerika	„	215—225
„ Norra Slo	„	2800—3000	Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid	„	300—310
Rasvaheeringad	„	4600—4900	„ Poola, sist. ja vaadid	„	—
Lina, sea, I sort	pd.	1360—1440	„ Am., sistern. ja vaadid	„	300—310
			Bensiin, Vene	„	550—560
			„ Ameerika	„	515
			Piiritus, eksport (excl. vaat) fob	ltr.	45
			Pesusooda, välismaa	pd.	195
			„ kodumaa	„	160—165
			Seebikivi	„	490—510

Värvid, nigrosiin, vees sulav, välism. pd.	9600
" tsinkvalge, välism.	1575
" tinavalge, "	1500
" ooker, "	360—470
Väetisained,	
salpeeter, Norra 100 kg. pd.	1980
" " Tshiili pd.	425
" superfosfaat 18—20% kott	580
" thomasjahu 16—17%	575
" kaalisool 30%, 100 kg.	765
" " 40%	995
" kainiit 12%	55—60
Vävelhapuammoniaak kott	1900
Lubjalämmastik	1800
Vosvoriit, Eesti 6% 6 pd.	—
Eesti rikast. vosvoriit 28—30%	500
Paber, rotatsiooni pd	440
Tsement, Portland, Kunda	
pütt 10 pd. 10 nl. tünn	875
Tsement, Aseri	875
Kriit, toores pd.	—
" pestud	118—120
Asfalt	120
Kivitõrv	300—320
Puutõrv	460—480
Lubi	48—50
Kips, tükikides	25
" jahvatatud	40
" krohvimise	60—70
Telliskivid, I sort tuhat	7000—8000
" A. s. "Silikaat"	—
Tullitükk, orig. kast (5000 toosi)	3500—4650
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast valmist, pd. I s. pd.	5400—5600
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	6000—6200
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	5600—5800
Tooresnahk, väikesed ja suured	—
Silikaat D/B/B	—
Puumaterjalid, saetud	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tall.	—
" IV s	—
" propsid; 7×7	—
Prahid:	
Lina	
Tallinn — Stettiin tonn sh.	20/—
" — Gent	18/—20/—
" — Dundee	32/6
" — Belfast	50/—
Takud	
Puumaterjalid	
	Standard
Tallinn — London	sh. 37/6—42/6
" — E. C. C. P. (Inglise ida- ja lääneraud)	—
" — Antwerpen	35—37/6
" — Southampton	—
" — Manchester	50/—
" — Amsterdam	—
" — Dundee	—
25% talve juuremaks.	—
Segakaup	
Tallinn — Stettiin tonn sh.	12—25/—
" — London	—
" — Stokholm	Rkr. 12—30
Või	
Tallinn — Stettiin tünn	sh. 1/6
Kartulid	
Tallinn — Stokholm tonn	Rkr. 9—

Tallinna börsi kursisedel.

		29. IV.	2. V.	4. V.	6. V.	9. V.	11. V.	
1 dollar	T	—	—	—	—	—	—	—
	O	372	372	372	372	372	372	—
	M.	375	375	375	375	375	375	—
1 nael-sterling	T.	1807	1807	1808	1808	1807	1807	—
	M	1822	1822	1823	1823	1822	1822	—
100 Saksaa-ri-gimaka	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	8840	8840	8840	8840	8840	8840	—
100 Soome marka	O.	937	937	937	937	937	937	—
	M	947	947	947	947	947	947	—
100 Rootsi krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	9985	9985	9985	9985	9985	9985	—
100 Daani krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	9950	9950	9950	9950	9950	9950	—
100 Prantsuse franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	1445	1445	1445	1445	1445	1445	—
100 Hollandi guldenit	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	14910	14910	14910	14910	14910	14910	—
100 latti	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	7150	7150	7150	7150	7150	7150	—
100 Tšehhoslovakkia krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	1100	1100	1100	1100	1100	1100	—
100 Helveetsia franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	7175	7175	7175	7175	7175	7175	—
100 Norra krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	9650	9650	9650	9650	9650	9650	—
1 belga	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	51.50	51.50	51.50	51.50	51.50	51.50	—
100 Itaalia liiri	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	1975	1940	1955	1950	2010	2015	—
100 Ungari pengot	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	65.25	65.25	65.25	65.25	65.25	65.25	—
1 Austria schilling	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	52.50	52.50	52.50	52.50	52.50	52.50	—
1 tscherv. rubla tshekk	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	189.50	189.50	189.50	189.50	189.50	189.50	—
1 Poola slot	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O	38.—	38.—	38.—	38.—	38.—	38.—	—
1 Eesti kroon	T.	100	100	100	100	100	100	—
	M.	—	—	—	—	—	—	—

Chr. Jensen, Tallinnas

Vana Posti tän. 5. Kõnetraat 12-93.

VACUUM OIL COMPANY

NEW-YORK, U. S. A.

AINUESITAJA EESTIS.

Üleilma tuntud Gorgoyle-õlid

tsilinder- (kõrg. kuum. aur.),
 automobiilide,
 mootorpaatide,
 traktorite, dünamode, turbii-
 nide, transformaatorite, trans-
 missioon-kuullaagrite, naha-
 parkimismasinate, laeva- ja
 jäämasinate, kompressorite,
 ketruspoolide, selfaktorite, se-
 paraatorite, mootorite, j. n. e.
 jaoks, samuti ka pörandõli
 (tolmu vastu) ja

paksud määrderasvad.

A./S. H. SINISOFF

Põllutööriistade ja masinate ladu

TALLINN

Valli tän. 10 — Kõnetr. 24-54

RAKVERE

Laada tän. 27 — Kõnetr. 105

Soovitab laost

Põllutööriistu ja masinaid

Hinnad ja maksutingimused
 soodsad

Kaupmeestele protsendid

Väljavõte Eesti Hüpoteegipanga 1926. a. aruandest.

Debet			Kahju- ja kasuarve.			Kredit		
Valitsemise kulud	3.237.240.42		Määratud maksud	5.735.591	—			
Riigi- ja muud maksud	1.485.653 —	4.722.893	42	Tagavara-kapit. 0/0 0/0	252.873.—			
Vallasvara vananemine		23.443	07	Sissetulekud	1.613.276.42	1.866.149	42	
Kasu, tagav.-kapit. arvele kantud		2.894.562	14	Agio		38.975	—	
				Kursi vahe		183	21	
		Mk.	7.640.898	63				Mk.
						7.640.898	63	

Aktiva			Äris seis 1. jaanuaril 1927. a.			Passiva		
Kassa	141.164	59	Tagavarakapital	7.506.439	99			
Pangad	18.452.273	71	Käibel olevad pantlehed	332.267.300	—			
Väärtpaberid	51.850	—	Loositud väljamaksmata pantl.	562.850	—			
Pantlehe-laenud	333.870.000	—	Väljamaksmata kupongid	1.077.061	25			
Laenu intressid	5.968.063	26	Tulevad kupongid	42.941	25			
Vallasvara	372.100	—	Võlakahanduse-kapital	1.863.900	50			
Tagasitulevad maksud	225.464	—	Läbikäivad summad	1.234.005	20			
Maksud laenuvõtjate eest	95.593	95	Taga-imakstud laenud	76.800	—			
5/0-line kupongimaks	54.304	55	Ettemakstud protsendid	14.075.400	—			
Vene raha	100	—	Amortisatsioon	161.112	37			
			Ametnikkude kindl. kapital	363.103	50			
		Mk.	359.230.914	06				Mk.
								359.230.914
								06

Eelmine aruanne on 9. aprillil 1927. a. Panga volinikkude kogu poolt kinnitatud.

JUHATUS.

KINNITUS AKTSIA SELTS

EESTI LLOID

JUHATUS TALLINNAS

PIKK TÄN. Nr. 11. - KÖNETRAADID: 6-24, 17-0 .

TULE-, ELU-, ÕNNETUSJU-
HUSTE JA VEOKINNITUS

KINNITAGE OMA VARANDUST JA ELU KUNI
VEEL AEG!

A.-S.

W. SCHNEIDER & K^o

TALLINNAS, ESTONIA PUIEST. Nr. 19

TARTUS, RAATUSE TÄN. Nr. 13

soovitab:

puu-, raua- ja kõiksuğu
teismasinaid ja mootore,
kohe ladust ja tellimise
peale välismaa vabriku-
testsoodsate hindadega.

Laos alati saada:

kaevu pumpe ja torusid, rauda, terast,
plekki, pappi, tõrva, tsementi ja
kõiksuğu ehitusmaterjale, masina-
rihmu, määrdõlisid, j. n. e.

Suur valik

kõiksuğu teras- ja rauakaupadest,
käsitõõriistadest j. n. e.